

คู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต.

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชากรวัยทอง

จัดทำโดย สำนักณรงค์และเผยแพร่ ด้านกิจการการมีส่วนร่วม
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ

คู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต.

พิมพ์ครั้งที่ 2

กุมภาพันธ์

จำนวน 20,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

ดร.ประวิช

รัตนเพียร

กรรมการการเลือกตั้ง

นายวุฒิชัย

วัชรรัตน์

ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง
(ดร.ประวิช รัตนเพียร)

นายเมธา

ศิลาพันธ์

รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ด้านกิจการการมีส่วนร่วม

คณะผู้จัดทำ

นายเบญจพล

อุดมสุวรรณ

ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง
(ดร.ประวิช รัตนเพียร)

นายอาทิตย์

จอมสืบลี

ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง
(ดร.ประวิช รัตนเพียร)

นายชนาธิป

บุญเขต

อดีตผู้อำนวยการสำนักบรรณรักษ์และเผยแพร่

นางสาวภัชรา

คติกุล

ผู้อำนวยการสำนักบรรณรักษ์และเผยแพร่

นายอภินันท์

จันทร์อุปละ

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น

ว่าที่ ร้อยตรีสัมพันธ์ แสงคำเลิศ

รองผู้อำนวยการสำนักบรรณรักษ์และเผยแพร่

นายเจริญ

เสรีพงศ์

รองผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

นางสาวสุธิดา โชคพระสมบัติ

ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตสื่อ

และพนักงานของฝ่ายผลิตสื่อ

ผู้ออกแบบปก และจัดรูปเล่ม

นางสาววีรยา มกรพงศ์ พนักงานการเลือกตั้ง

จัดทำโดย

สำนักบรรณรักษ์และเผยแพร่ ด้านกิจการการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

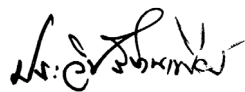
คำนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย หัวใจอยู่ที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ
อธิปไตย ทุกคนต่างปรารถนาให้การเมืองดี เพราะถ้าการเมืองดีชีวิตเราดีขึ้น และ
ผู้ที่ทำให้การเมืองดีขึ้น ก็คือ ประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องสนใจและเข้ามา
มีส่วนร่วมทางการเมืองทำการเมืองให้ดีขึ้นด้วยตัวประชาชนเอง

อย่างไรก็ดี หากประชาชนไม่มีการรวมพลัง ต่างคนต่างทำคนละทิศคนละทาง
การแก้ปัญหา การพัฒนาประเทศ และการพัฒนาประชาธิปไตยก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น
จึงต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมประชาธิปไตยในตำบล เรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริม
พัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.)” เป็นศูนย์รวมของประชาชนทุกคนในตำบล
ที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยโดยมีคณะกรรมการ ศส.ปชต.
เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญผลักดันให้ ศส.ปชต. สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
ผูกพัน เป็นเนื้อเดียวกับวิถีชีวิตของประชาชนและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

เพื่อให้คณะกรรมการ ศส.ปชต. มีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการทำงาน
และสามารถขับเคลื่อน ศส.ปชต. ได้ดีมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจึงได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต. ขึ้น เพื่อให้กรรมการ ศส.ปชต. สามารถ
ปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย คือ “การสร้างพลเมืองดีให้เกิดขึ้นมากมายเต็มแผ่นดิน
มีวิถีประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ตำบล ชุมชนประชาธิปไตยอย่างมีความสุขตลอดไป”

สำหรับคู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต. นี้ เป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 โดยเพิ่มเติม
ภารกิจ ศส.ปชต. เพื่อรองรับการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย
1.ภารกิจของ ศส.ปชต. หลังมีรัฐธรรมนูญ 2.ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่
3.การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ หวังว่า กรรมการ ศส.ปชต.ทุกท่านจะ
ได้ศึกษาทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามภารกิจดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อให้ ศส.ปชต.
เป็นกลไกขับเคลื่อนประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านตำบลอย่างแท้จริง

(ดร.ประวิช รัตนเพียร)
กรรมการการเลือกตั้ง

สารบัญ

คำนำ	1
สารบัญ	2
ถ้อยแถลง	3
อารัมภบท : บ้านเมืองของเรา ประชาชนของเรา	
พลเมืองของเรา	4 - 5
• พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย	6 - 8
• ทำไมต้องมี ศส.ปชต.	9 - 10
• กก.ศส.ปชต. คือใคร	11 - 12
• กก.ศส.ปชต. ทำอะไร	13 - 17
• กก.ศส.ปชต. ทำงานกับใคร	18
• ใครบ้างที่จะสนับสนุน	19 - 20
• กก.ศส.ปชต. ต้องมีความพร้อมก่อนทำงาน	21 - 25
• แนวทางการทำงานเพื่อความสำเร็จ	26 - 27
• การเลือกตั้งคุณภาพ สร้างได้ โดย ศส.ปชต.คุณภาพ และพลเมืองคุณภาพ	28 - 30
• การกิจของ ศส.ปชต. หลังมีรัฐธรรมนูญฯ	31 - 35
• กลยุทธ์ 3 ป. ของ ศส.ปชต.	30
• ภาพพลิกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย	37 - 87
• บ้านเมืองพัฒนา ประชาชนเป็นสุข	88

ก่อนอื่น ต้องขอแสดงความยินดีกับทุกท่าน ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (กก.ศส.ปชต.) ได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ได้สวมเสื้อสามารถ ได้รับมอบภารกิจสำคัญยิ่งใหญ่ เพื่อสร้างประชาธิปไตยระดับพื้นฐานในหมู่บ้าน ตำบล และได้รับหนังสือ “คู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต.”

คู่มือนี้ เป็นหนังสือพกติดตัวสำหรับใช้เป็นคู่มือในการทำงาน เนื้อหาในเล่ม พุดจากเรื่องใกล้ตัวที่สุด ไปจนถึงเรื่องที่ไกลตัวออกไป

โดยพุดถึงที่มาของ กก.ศส.ปชต.ว่าเป็นใคร มาจากไหน มาทำอะไร ทำงานกับใคร ใครบ้างที่จะสนับสนุน ไปจนถึงแนวทางการทำงานเพื่อความสำเร็จ และการเลือกตั้งคุณภาพโดย ศส.ปชต. ที่มีคุณภาพ

คณะผู้จัดทำเชื่อมั่นว่า คนที่เสียสละอาสาเข้ามาเป็น กก.ศส.ปชต. นั้น ไม่ใช่ประชาชนคนธรรมดาทั่วไป หากแต่เป็นระดับผู้นำของชุมชนที่ได้รับการยอมรับศรัทธาจากประชาชน เป็นตัวแทนของกลุ่มองค์กรต่างๆ จึงเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางความคิด ผู้นำการปฏิบัติ สามารถแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนคนอื่นๆ ในหมู่บ้านตำบลของตนได้

ดังนั้น เมื่อได้รับคู่มือเล่มนี้ไปแล้ว จึงมั่นใจว่าทุกท่านจะอ่านด้วยความตั้งใจ เข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง จึงขอชื่นชมให้กำลังใจแก่ กก.ศส.ปชต.ทุกท่านให้สามารถปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามที่หวังตั้งใจไว้ทุกประการ

เพื่อประเทศของเรา เพื่อประชาชนของเรา เพื่อประชาธิปไตยของเรา

ด้วยความศรัทธาและเชื่อมั่น

คณะผู้จัดทำคู่มือ

บ้านเมืองของเรา ประชาชนของเรา พลเมืองของเรา

ก่อนนี้ บ้านเมืองของเรายังมีปัญหาไม่มากนัก เมื่อมีปัญหาคนที่รับภาระแก้ไขก็คือพวกเราตนเอง ช่วยกันคนละไม้ละมือการแก้ปัญหา ก็จะสำเร็จ ต่อมาปัญหามีมากขึ้น สลับซับซ้อนจนเกินกำลังความสามารถ จึงเป็นเรื่องของหน่วยงานรัฐอย่างอำเภอ จังหวัด และรัฐบาลในส่วนกลางจะต้องลงมาแก้ไข ซึ่งบางครั้งต้องใช้เวลา ไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน

ต่อมา มีการกระจายอำนาจ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายรูปแบบ ทั้ง อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และ กทม. โดยประชาชน เลือกตัวแทนมาบริหารและพัฒนาท้องถิ่นกันเอง แม้ว่าปัญหาจะคลี่คลายลงได้จำนวนหนึ่ง แต่ก็ยังมีปัญหาอื่นๆตามมาจนแก้ไขไม่หวาดไม่ไหว

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเราคิดว่าเมื่อมีคนอื่นมาแก้ปัญหาให้แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องของเราอีกต่อไป คิดว่าเลือกตัวแทนไปแล้ว ย่อมเป็นหน้าที่ตัวแทนจะต้องทำหน้าที่แทนเรา เสียภาษีจ่ายเงินเดือนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว ก็ย่อมเป็นหน้าที่ของคนที่เหล่านั้นจะต้องทำงานให้เรา โดยเราไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ปัญหาเหล่านั้น เป็นปัญหาของเราเอง

ขณะนี้ ปัญหาของบ้านเมืองยังมีมาก ซับซ้อนทวีคูณและเกี่ยวพันกับปัญหาอื่นๆ มากมาย ทั้งเรื่องปากท้อง การทำมาหากิน แหล่งน้ำ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด ฯลฯ จะให้ใครมาแก้ไข?

บ้านเมืองของเรามีจำนวนประชากรมากกว่า 65 ล้านคน
แต่จะมีสักกี่คน ที่เห็นขยะตกเรี่ยราดแล้วช่วยเก็บไปทิ้งในถังขยะ
เห็นความรุนแรงทำร้ายทุบตี หรือฝ่าฝืนติ๊กนแล้วเข้าไปห้าม
พบการทุจริตโกงกินแล้วไปแจ้งเจ้าหน้าที่ให้จัดการคนโกง

มีผู้คน ที่ไม่ฝากลูกเข้าเรียนแย่งที่นักเรียนคนอื่นที่ไม่มีเส้นสาย
มีผู้คน ที่ไม่ยอมรับเงินแจกในการเลือกตั้ง
มีผู้คน พบเห็นการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงแล้วแจ้งให้ กกต. ดำเนินการ
มีผู้คน ก็คน ก็คน...

ที่เราเห็นก็คือ หลายคนยังเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ คิดไปว่าธุระไม่ใช่
บ้านเมืองไม่ใช่ของเราคนเดียว โกงได้ไม่เป็นไรขอให้คนไทยได้ประโยชน์
ยอมรับได้กับความไม่ถูกต้อง และหลายครั้งที่เรายังฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะ
คิดว่านิดหนอยคงไม่เป็นไร ใครๆ ก็ทำกัน

มีใครบ้าง ที่กล้าลุกขึ้นมาแก้ไขความไม่ถูกต้องเหล่านี้ ถ้ามี
เราเรียกคนที่เป็นกำลังของบ้านเมืองเหล่านี้ว่า “พลเมือง” ผู้มีจิตสำนึก
สาธารณะทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เสียสละอุทิศตัวเพื่อสังคม
ไม่ยอมจำนน กล้าคัดค้านความไม่ถูกต้อง กล้าต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม
ของสังคม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย มีระเบียบวินัยและรับผิดชอบ
ต่อสังคม

บ้านเมืองของเรามีจุดเด่นหลายอย่างที่ยึดต่อการเป็นประชาธิปไตย
มีธรรมชาติที่สวยงาม อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมอันดีงาม
มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ องค์พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นศูนย์รวมจิตใจคนไทยทั้งชาติ เรามีชาติเป็นของ
เราเอง โดยไม่ต้องไปแก่งแย่งช่วงชิงรบราใครเพื่อจะให้ได้มา

เรามีพร้อมทุกอย่าง อย่างเดียวที่เราไม่มี คือ พลเมืองดีที่มากพอ
ในการช่วยกันพัฒนาและรักษากันบ้านเมืองนี้ไว้

พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

ถึงเวลาแล้ว....จากประชาชนที่เห็นกันอย่างดาซึ้นทั่วไป เราต้องช่วยกันสร้างให้เป็นพลเมือง

จากพลเมืองซึ่งยังมีจำนวนน้อย มาช่วยกันทำให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ให้สังคมไทยเต็มไปด้วยพลเมืองดีที่เข้มแข็ง ขยันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย มีวินัย และความรับผิดชอบ ใช้เหตุใช้ผลบนความแตกต่าง มีจิตสำนึกสาธารณะ และมีส่วนร่วมทางการเมือง

พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย มีคุณลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ได้แก่ การยอมรับในความเสมอภาคเท่าเทียมกันของคนทุกคน เราทุกคนเขาก็คน ปฏิบัติต่อคนทุกคนเหมือนเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ยอมรับในความแตกต่าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ใช้หลักเหตุผลโดยยอมรับหลักการเสียงข้างมากและเคารพรับฟังเสียงข้างน้อย ไม่ใช่เสียงข้างมากลากไป ไม่ใช่กฎหมายอยู่เหนือกฎหมาย และไม่ใช่ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา

“เคยฟังผู้อื่นให้จบประโยคหรือไม่”

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมาย

ได้แก่ การรู้จักสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เมื่อมีสิทธิ ย่อมมีหน้าที่ มีเสรีภาพก็ต้องมีความรับผิดชอบด้วย (มีอิสระที่จะทำ หรือไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิคนอื่น และไม่ฝ่าฝืน ศีลธรรม)

ขณะเดียวกันหากประชาชนหรือชุมชนของเราถูกละเมิดสิทธิ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็ต้องกล้าลุกขึ้นปกป้องคุ้มครองสิทธิ โดยไม่ยอมให้ผู้ใดล่วงละเมิดอันขัดต่อกฎหมาย

นอกจากนั้น พลเมืองดียังเคารพกฎกติกาของสังคมและกฎหมาย โดยไม่คิดฝ่าฝืน กฎหมายใดแม้จะเห็นว่าไม่มีความเป็นธรรม トラバタイยัง บังคับใช้ เราต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้น บ้านเมืองก็คงปั่นป่วนวุ่นวาย ขัดแย้ง แดกแยกกันไม่สิ้นสุด เพราะคนไม่เคารพกฎหมายหรือเลือกเคารพปฏิบัติ ตามกฎหมายที่ตนพอใจได้ประโยชน์

กฎหมายใดที่ยังไม่เป็นธรรม ไม่ทันสมัย ก็ต้องเสนอให้ ยกเลิก หรือแก้ไขตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด มิใช่ไปฝ่าฝืนหรือใช้วิธีการอื่น ล้มล้างโดยขัดต่อกฎหมาย

3. มีความรับผิดชอบ ต่อตัวเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ

ได้แก่ การตระหนักในบทบาทหน้าที่ ในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคม เช่น การที่เราทำร้ายทุบตีคนในครอบครัวก็เป็นการสร้างนิสัยใช้ ความรุนแรงตัดสินปัญหา ในอนาคตอาจมีปัญหาเยาวชนตีกันหรือการใช้ ความรุนแรง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การผิดเวลาดนทมาয় เข้าประชุมล่าช้า การขับรถฝ่าไฟแดง การไม่เข้าแถวซื้อของ การหลีกเลียงภาษี การให้สินบน เจ้าหน้าที่ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นการแสดงความไม่รับผิดชอบทั้งสิ้น

นอกจากนั้น ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมยังเข้ามีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ปัญหาของบ้านเมือง เช่น แสดง ความเห็น เสนอแนะหรือเข้าร่วมดำเนินการในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ให้ความร่วมมือกับ อบต. เทศบาล หรือ กทม. ร่วมประชุมประชาคม ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกิจกรรมอื่นๆ เช่น การแยกขยะ การกำจัดขยะ หรือการเสียภาษีท้องถิ่นในเวลาที่กำหนด เป็นต้น

การจะสร้างความเป็นพลเมืองในลักษณะดังกล่าวได้ คงมิใช่ การสั่ง บังคับให้เป็น หรือให้ท่องจำ แต่ต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองแก่เยาวชน และประชาชน โดยการ พุดคุยสนทนา อบรม ให้ทดลองทำ จนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติกลายเป็นพฤติกรรมติดตัวถาวร

ถ้าเราสร้างได้ จะเป็นการเตรียมคนไว้ให้พร้อมรองรับ การเป็นประชาธิปไตยในอนาคต และพลเมืองเหล่านี้จะเป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองของเราต่อไป

ทำไมต้องมี ศส.ปชต.?

เมื่อสร้างพลเมืองได้แล้ว หากพลเมืองไม่มีการรวมพลังกัน ต่างคนต่างทำ คนละทิศละทาง การแก้ปัญหา การพัฒนาประเทศและการพัฒนาประชาธิปไตยก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น จึงต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมประชาธิปไตยเกิดขึ้นในตำบล เรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล” หรือ “ศส.ปชต.” มีบทบาทหน้าที่ เช่น

1. เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตย

สำหรับกรรมการ ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบล ใช้เป็นที่ประชุมร่วมคิดร่วมวางแผนทำงาน ฯลฯ

2. ให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวินัยและความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการซื้อสิทธิขายเสียง

3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นภาระแก่ประชาชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณี งานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะ กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ฯลฯ

4. พัฒนาต่อยอดการสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง

ศส.ปชต. ต้องสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้นเพื่อเป็นฐานพลังของ ศส.ปชต. ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลหมู่บ้าน

5. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ เอกชน และที่สำคัญ คือ ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มาช่วยกัน ทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ได้ผู้แทนดี ไม่มีการทุจริตเลือกตั้ง โดยมี ส่วนร่วมทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง

ศูนย์ฯ นี้ ไม่ใช่ศูนย์ของหน่วยงานใด หากแต่เป็นศูนย์รวมใจของ ประชาชนทุกคนที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ในตำบลร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการศูนย์ฯ หรือ กก.ศส.ปชต.ทำหน้าที่ บริหารจัดการศูนย์ฯ

ดังนั้น ผู้ที่จะขับเคลื่อนงานของ ศส.ปชต. ให้เดินไปข้างหน้า เป็นที่หวัง ที่พึ่งของประชาชน ในการเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตย สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้บ้านเมืองพัฒนา ให้ประชาชน มีความสุข ไม่ใช่ใครที่ไหน คือ กก.ศส.ปชต. ทุกท่าน นั่นเอง

กก.ศส.ปชต. คือใคร?

กก.ศส.ปชต. เป็นคำย่อของ “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล” มาจากคำสองคำ คือ คณะกรรมการ กับ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

กรรมการ หมายถึง ผู้ทำงาน ผู้ทำหน้าที่ ผู้ได้รับคัดเลือกหรือแต่งตั้งให้เป็นคณะเพื่อร่วมกันทำงานบางอย่างให้สำเร็จ

ส่วน ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ก็มีใช้ตัวอาคารสถานที่ แต่คือศูนย์กลางในการทำกิจกรรมหรือเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนในตำบลที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและเพื่อความสุขของประชาชน

รวมความแล้ว กก.ศส.ปชต. จึงได้แก่ กลุ่มคนหรือคณะบุคคลผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละ สมารถใจทำงานเพื่อส่วนรวม มุ่งหวังให้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านตำบลมีความสุข โดยที่ตนนั้นไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขกายสุขใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

นอกจากนั้น กก.ศส.ปชต. ยังมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ความเข้าใจและสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย สามารถนำไปพูดคุยเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านได้ ทั้งยังมีคุณสมบัติของนักพัฒนา คือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ศส.ปชต. แต่ละแห่งจะมีกรรมการอย่างน้อยตำบลละ 10 คน ตามความจำเป็น หรือตามขนาดจำนวนหมู่บ้านชุมชนในตำบลนั้น คัดเลือกจากผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี ตำบล/หมู่บ้าน อาสาสมัคร เช่น อสม. ผู้นำ อช. กปน. อาสาสมัคร กศน.ตำบล พลเมือง อาสาพัฒนาประชาธิปไตย อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย(อสปช.) เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. จะประชุมคัดเลือกกันเองเพื่อรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ เช่น ประธาน รองประธาน และกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมทั้งอาจมีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีครู กศน. ตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ

กก.ศส.ปชต.ทำอะไร?

ศส.ปชต. จะเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของพลเมืองในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบล หมู่บ้าน อย่างมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการทำงานของ กก.ศส.ปชต. ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีการกิจ ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์

จัดการ ศส.ปชต.ให้มีความพร้อมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เช่น

1.1 มีการจัดที่ทำการ ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดเอกสารเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการค้นหา

1.2 มีการประชุม กก.ศส.ปชต. อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีการจัดทำบันทึกถายงานการประชุม และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เช่น แผนประจำเดือน แผน 6 เดือน แผนประจำปี เป็นต้น

1.3 มีการประสานการปฏิบัติงานกับบุคคล หน่วยงาน องค์กร ในพื้นที่

แบบปฏิบัติงานประจำเดือน
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล.....
อำเภอ จังหวัด
ประจำเดือน พ.ศ.

ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	งานที่จะทำ (ระบุชื่องาน/ลักษณะงาน)	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	งบประมาณ (แหล่งที่มา)	สถานที่ (หมู่บ้าน/ตำบล)	กรรมการศูนย์ฯ ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ

1.4 มีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผน และการประสานงานในเดือนต่อไป รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.5 มีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน ส่งให้สำนักงาน กศน. และสำนักงาน กกต.จังหวัดทุกเดือน หรือตามที่ขอความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและวางแผนสนับสนุน

2. การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต.มีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน ให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ต่อด้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน และการซื้อสิทธิขายเสียง โดยสามารถดำเนินการให้ความรู้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น

2.1 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรมที่ กกต.และ กศน. สนับสนุน

2.2 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรม โดยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นในตำบลหมู่บ้าน

2.3 ให้ความรู้สอดแทรกไปกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน หรือในกลุ่มองค์กร/หน่วยงานที่ กก.ศส.ปชต.มีบทบาทอยู่ในกลุ่มนั้นๆ

การออกเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย คณะกรรมการ ศส.ปชต. ต้องวางแผนในแต่ละเดือน ว่าจะร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน องค์กรใดบ้าง เมื่อใด เช่น ร่วมกับครู กศน.ตำบล พัฒนาการ สาธารณสุข โรงเรียน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนในที่ประชุมของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยสอดแทรกไปในทุกกิจกรรมของตำบลหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตของประชาชน เช่น มีเหตุมีผล รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น ต่อสังคม และเคารพกฎกติกาของสังคม

ทั้งนี้ ควรบันทึกการให้ความรู้ในทะเบียนของศูนย์ฯเพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานในเดือนต่อไป

3. ขยายเครือข่ายพลเมือง

กก.ศส.ปชต. ไม่อาจปฏิบัติการกิจให้สำเร็จโดยลำพัง จำเป็นต้องมีเครือข่ายกว้างขวางครอบคลุมเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน จะได้เข้าถึงทุกพื้นที่ และงานมีความต่อเนื่อง

ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จึงควรแสวงหาบุคคลที่มีความประสงค์เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อมาเป็นเครือข่าย โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นเครือข่าย แล้วถ่ายทอดแนวคิด และความรู้ในการปฏิบัติงาน เมื่อมีการกิจก็ประสานงานให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน

รวมทั้งพลเมืองที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพลเมืองฯ ทั้งที่ศูนย์ฯ จัดอบรมเอง และที่ กกต.ได้อบรมไว้ นอกจากนั้นยังมีอาสาสมัครที่หน่วยงานอื่นๆ จัดตั้ง (เช่น รด.จิตอาสา / ลูกเสืออาสาของโรงเรียนต่างๆ / อาสาประชาธิปไตยที่อำเภอสนับสนุน/อาสาสมัครนักศึกษา กศน. เป็นต้น) หรือผู้ที่เสนอตัวอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานได้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ หากอาสาสมัครเหล่านี้ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย กก.ศส.ปชต. ควรจัดอบรมให้ความรู้โดยใช้ภาพพลิกเป็นสื่อก่อนมอบภารกิจให้ปฏิบัติงาน

4. ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย

แต่ละตำบลอาจมีหมู่บ้านหรือชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบหรือเป็นตัวอย่างเป็นให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่มองเมืองเก่าหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือ

กก.ศส.ปชต. ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ต้องทำให้เห็นว่าหมู่บ้านตำบลของตนก็มีความสามารถในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยพลังของพลเมืองในชุมชน หากทำได้จะเป็นแบบอย่างขยายผลถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นได้ด้วย เป็นการยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

การขับเคลื่อนภารกิจต่างๆของชุมชนด้วยกระบวนการประชาธิปไตย จะเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ได้

5. ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย

ในฐานะผู้นำทางความคิด และมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย กก.ศส.ปชต. มีหน้าที่ส่งเสริมพลเมืองมีกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชนหมู่บ้านตำบล เช่น ถ้าชุมชนมีปัญหาระงือระง้างใคร่ควรมีการระดมความคิดเห็นจากสมาชิก เสนอแนวทางแก้ไขที่มาจากความเห็นพ้องต้องกัน ยึดหลักเหตุผลโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่และรับฟังเสียงข้างน้อย ไม่ใช่เสียงข้างมากลากไป หรือใช้อิทธิพล หรือสิ่งจูงใจที่ทำให้การออกเสียงไม่ได้เป็นไปตามเหตุและผล เมื่อได้กฎกติการ่วมกัน ทุกคนก็ต้องยึดถือปฏิบัติโดยไม่มีการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ ถ้าเห็นว่ากฎกติกาไม่เหมาะสมก็ควรนำเข้ามาพิจารณาในที่ประชุมของสมาชิก เพื่อปรับปรุงแก้ไข

ภารกิจการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย จะทำให้คนในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดี และปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ไม่แตกแยกกันวุ่นวาย บ้านเมืองเดินหน้าพัฒนาได้เต็มที่ สังคมมีความเป็นธรรม ประชาชนมีความสุข คือสุดยอดปรารถนาของคนไทยทุกคน

6. มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จะมีบทบาททำให้ การเลือกตั้งในตำบลหมู่บ้าน เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ ประชาชนอย่างแท้จริง

ปัญหาการเลือกตั้งทุกครั้ง ทุกคนทราบดีว่ายังมีการทุจริต ซื้อสิทธิขายเสียง ทำให้ตัวแทนที่เราเลือก ไม่ได้รับการยอมรับเป็นตัวแทน ของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นภารกิจของ กก.ศส.ปชต. ที่จะสนับสนุน ให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม

กก.ศส.ปชต.สามารถเข้าร่วมกระบวนการเลือกตั้งได้ ตั้งแต่ การรับสมัคร การให้ความรู้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิ เลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง โดยการคัดเลือกรหมู่บ้าน ต้นแบบในตำบลเป็นหมู่บ้านปลอดการซื้อสิทธิขายเสียง การสมัครเป็น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) การคัดเลือกกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง (กปน.) การหาเสียงของผู้สมัคร การป้องกันไม่ให้มีการฝ่าฝืน กฎหมายเลือกตั้ง การจัดให้มีการลงคะแนน การนับคะแนน และการ ประกาศผลการเลือกตั้ง

นอกจาก กก.ศส.ปชต. จะเข้าร่วมด้วยตนเองแล้ว ควรสนับสนุน ให้เครือข่ายเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ด้วย เช่น การให้ความรู้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นเครือข่ายข่าว การร่วมเป็น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นกรรมการประจำเขตเลือกตั้ง เป็นผู้ช่วย ปฏิบัติงาน เป็นอาสาสมัครตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนาจความสะอาดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น รด.จิตอาสา พลเมืองอาสา พัฒนาประชาธิปไตย และลูกเสืออาสา กกต. เป็นต้น ฯลฯ

กก.ศส.ปชต. ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ไว้ให้เป็นระบบครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการทบทวนปรับปรุงแก้ไข การวางแผนปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับตำบลอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาประเมินผลงานของศูนย์ฯ

กก.ศส.ปชต. ทำงานกับใคร?

กก.ศส.ปชต. ต้องทำงานร่วมกับคนหลายกลุ่ม นับตั้งแต่ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระ ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล กรรมการหมู่บ้าน กลุ่มองค์กรต่างๆ อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่มองค์กร สมาคม มูลนิธิ ทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด แม้แต่เนักการเมืองก็อาจต้องประสานความช่วยเหลือ หรือสื่อมวลชนที่ต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารกระจายสู่ประชาชน

การทำงานของ กก.ศส.ปชต. ไม่สามารถทำสำเร็จได้โดยกรรมการ คนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ต้องทำงานเป็นหมู่คณะ หรือต้องพึ่งพาอาศัย กก.ศส.ปชต.ด้วยกันเอง ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เป็นเครือข่าย สัมพันธ์แน่นเหนียว ยึดโยงกันดั่งใยแมงมุม เมื่อตัดสินใจลงเรือลำเดียวกันแล้ว ต้องช่วยกันพายให้ถึงฝั่ง

กก.ศส.ปชต.ทุกคนล้วนเคารพ ให้เกียรติยอมรับในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งด้านข้อมูล ประสพการณ์ทำงาน พุดคุยปัญหาและ วิธีการแก้ไขปัญหา ไม่แข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน แต่เป็นเพื่อนคู่คิด-มิตรคู่ใจ ซึ่งกันและกัน บรรยาการการทำงานจึงอบอวลด้วยความสุขและประสพความสำเร็จในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องประชาชน

ใครบ้างที่จะสนับสนุน?

การทำงานของคณะกรรมการ ศส.ปชต. นอกจากจะได้รับการสนับสนุน การปฏิบัติงานจากสำนักงาน กกต.จังหวัด และสำนักงาน กศน.ทั้งระดับ จังหวัด อำเภอ และตำบลแล้ว ยังต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจาก ส่วนราชการ องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วน ทุกระดับ

จึงควรประสานบุคคล หน่วยงานต่างๆ ให้ทราบถึงแนวคิดและ วัตถุประสงค์การจัดตั้ง หรือสามารถเรียนเชิญมาเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ศส.ปชต. ก็จะทำให้ ศส.ปชต. มีความ เข้มแข็งขึ้น ผู้สนับสนุนเหล่านี้

ระดับจังหวัด เช่น

- ผู้ว่าราชการจังหวัด, อบจ., พัฒนาการจังหวัด, เกษตรจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด, ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด, พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด, อัยการจังหวัด
- สำนักงานสถิติจังหวัด, มณฑลทหารบก ที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด, ยุติธรรมจังหวัด, ตำรวจภูธรจังหวัด, ป.ป.ช. จังหวัด
- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษา เช่น สพป. , สพม. , วิทยาลัยอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัย เป็นต้น
- วัฒนธรรมจังหวัด
- พระพุทธศาสนาจังหวัด
- ตัวแทนสมาชิกสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัด ฯลฯ

ระดับอำเภอ เช่น

- นายอำเภอ, เทศบาล, พัฒนาการอำเภอ, ส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, สถานีตำรวจภูธร, ตัวแทน
สมาชิกสภาองค์กรชุมชนระดับอำเภอ ฯลฯ

ระดับตำบล/หมู่บ้าน เช่น

- อบต., เทศบาล, พัฒนาการตำบล, เกษตรตำบล, สาธารณสุขใน
ตำบล, วัด, โรงเรียน, กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน (กม.), สมาชิก
สภาองค์กรชุมชนระดับตำบล ฯลฯ

การสนับสนุนของบุคคล หน่วยงานเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องเป็น
ตัวเงินงบประมาณก็ได้ อาจเป็นสื่อเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องมือ
เครื่องใช้ หรือคำแนะนำปรึกษาในการทำงานก็ได้

ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ.
เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร(กทม.) ซึ่งอยู่ใกล้ชิดและมีอำนาจ
หน้าที่ดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น
เป็นหน่วยงานสำคัญที่ กก.ศส.ปชต. สามารถประสานขอรับการสนับสนุน
โดยจัดทำเป็นแผนงาน โครงการประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา
ประชาธิปไตยได้

ขณะนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้เห็นความสำคัญ
ของการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และสนับสนุนกิจกรรมของ
ศส.ปชต.

กก.ศส.ปชต. ต้องมีความพร้อมก่อนทำงาน

การทำงานของ กก.ศส.ปชต. ตั้งอยู่บนความคาดหวังของเพื่อนบ้านว่าจะเป็นฟางชิ้นเล็กๆ ที่ล่องลอยกลางแม่น้ำใหญ่ สำหรับให้เพื่อนบ้านใช้เกาะพยุงตัวเข้าหาฝั่ง ดังนั้น ภายใต้สภาพปัญหาและความขาดแคลนทั้งงบประมาณ เครื่องมือ ซึ่งมีจำกัด ทำอย่างไร กก.ศส.ปชต. จึงจะทำงานได้สำเร็จ

เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน กก.ศส.ปชต. ต้องปรับแนวคิดและอุดมการณ์แบบนักประชาธิปไตย รู้เทคนิคและวิธีการทำงาน การบริหารจัดการที่ดี จึงจะสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

1. กก.ศส.ปชต. มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. ตระหนักดีว่า ชีวิตของเราเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเลี่ยงไม่พ้น การเมืองคือชีวิต ชีวิตก็คือการเมือง ถ้าการเมืองดีชีวิตของเราก็จะดีขึ้น ถ้าการเมืองแย่ชีวิตเราจะแย่แน่ๆ

เราอยากให้การเมืองดีจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทำการเมืองให้ดีขึ้นด้วยตัวของเราเอง

กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสยากไร้ทั้งหลาย ในการทำหน้าที่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน โดยยึดหลักความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อประชาชน

กก.ศส.ปชต. ต้องรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เพื่อจะได้ตระหนักว่าเรื่องใดที่เป็นสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดหาหรือให้บริการแก่ประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องรู้หน้าที่ของประชาชน เช่น การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การเสียภาษี การป้องกันประเทศ เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. ทุกคนทราบดีในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งหมายถึงอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นของประชาชน เราสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม ทางตรงนั้น เราใช้อำนาจด้วยตัวเราเองตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแสดงความคิดเห็น การขอข้อมูลข่าวสารของราชการ การฟ้องร้อง ร้องเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเมิดสิทธิประชาชน การรวมกลุ่ม การชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ เป็นต้น

ส่วนการใช้อำนาจทางอ้อมนั้น เราทำผ่านทางตัวแทนโดยการเลือกตั้ง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เช่น ประชาชนเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ส. เลือกนายกรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีมาใช้อำนาจในการบริหารและพัฒนาประเทศ อำนาจนิติบัญญัติหรือการออกกฎหมาย มีรัฐสภา คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาใช้อำนาจแทนเรา ส่วนศาลซึ่งใช้อำนาจตุลาการนั้น แม้เราจะไม่ได้เลือก แต่ประชาชนสามารถตรวจสอบและถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ หากไม่สมควรอยู่ในตำแหน่งด้วยเหตุต่างๆ เช่น กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ฯลฯ

อำนาจอธิปไตยอยู่กับเราตลอดเวลา มีใช้อยู่เฉพาะช่วงที่จะไปหย่อนบัตรลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งทุกครั้งยังมีปัญหาการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงอยู่ เราต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขให้หมดไป จึงเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

2. กก.ศส.ปชต. รัฐบาลและภารกิจของตน

กก.ศส.ปชต. รัฐบาลและภารกิจของตนในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งการบริหารจัดการศูนย์ฯ เสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตย แก่ฐานพลังมวลชนและประชาชนกลุ่มต่างๆ ทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก และมีพฤติกรรมเป็นพลเมือง สร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในตำบล และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

ศส.ปชต. จะมีความมั่นคงถาวรเป็นที่ยอมรับของประชาชน ขึ้นอยู่กับการดำเนินกิจกรรมที่มีอย่างต่อเนื่อง มิใช่ทำๆ หยุดๆ เช่น

2.1 มีการประชุมประจำสัปดาห์เสมอ ทุกเดือน วางแผน และสรุปผลการปฏิบัติงาน

2.2 มีแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานมีแนวทางชัดเจนว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร จะต้องใช้งบประมาณหรือไม่ ใครสนับสนุน จึงต้องมีการวางแผนร่วมกัน

2.3 กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องวิถีชีวิตของประชาชน เช่น กิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา การศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น ฯลฯ

2.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย ฝึกการทำงานร่วมกัน โดยใช้หลักการประชาธิปไตย เช่น การเคารพกติกา ใช้เหตุผล ความรัก สามัคคี มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นต้น

2.5 ขยายเครือข่ายพลเมือง เพื่อช่วยกันทำงานร่วมกับ กก.ศส.ปชต.

2.6 ร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง ศส.ปชต. จะมีบทบาท และส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์ให้ความรู้ ในการเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการซื้อเสียง ปฏิบัติหน้าที่ หรือคัดเลือกบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เป็นอาสาสมัคร หรือเครือข่าย ข้าราชการเหตุการทุจริต เป็นอาสาสมัครองค์การเอกชนช่วยเหลือตรวจสอบ การเลือกตั้ง ฯลฯ

3. กก.ศส.ปชต. สามารถบริหารจัดการศูนย์ได้

กก.ศส.ปชต. เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงต้องมีบทบาททั้งการบริหารจัดการ ศส.ปชต. การเป็นผู้ประสานงาน เป็นนักพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง เป็นนักสร้างเครือข่าย และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยการขับเคลื่อนภารกิจยึดหลักการว่าไม่มีงบประมาณก็สามารถทำงานได้ งานจึงจะเดินไปอย่างต่อเนื่องไม่สะดุดหยุดลง

4. กก.ศส.ปชต. เป็นแบบอย่างของนักประชาธิปไตย

ในฐานะที่ กก.ศส.ปชต.เป็นผู้นำทางความคิดและสร้างความรู้ประชาธิปไตยแก่เพื่อนบ้าน คงจะเห็นว่าในสังคมบ้านเราที่ถือว่าเป็นสังคมประชาธิปไตยนั้น มักมีการเรียกร้องสิทธิ เช่น สิทธิในการรับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพจากรัฐ สิทธิของผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ หรือแม้แต่สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม สิทธิในการชุมนุม เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการแล้วเมื่อมีสิทธิย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้ และหากผู้ใดได้รับสิทธิก็ย่อมมีหน้าที่ตอบแทนให้รัฐ เช่น การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย การให้ความร่วมมือสนับสนุนรัฐ และที่สำคัญก็คือ จะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย

แต่ในความเป็นจริงเรามักจะเห็นภาพการเรียกร้องสิทธิ แต่ไม่ยอมทำหน้าที่ หรือใช้เสรีภาพโดยปราศจากความรับผิดชอบ บางครั้งชอบทำตามอำเภอใจโดยไม่ต้องการให้มีกฎกติกาบังคับ

ดังนั้น การที่จะให้สังคมเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง กก.ศส.ปชต. จึงต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง รวมทั้งทำให้เพื่อนบ้านเข้าใจกติกาเงื่อนไขที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม โดยไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามใจตนแล้วไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ดังนี้

4.1 เคารพกฎหมาย

โดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมายของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย (ตัวอย่างการเคารพกฎจราจร เช่น ไม่ฝ่าไฟแดง ฯลฯ)

4.2 มีวินัยและความรับผิดชอบ

โดยควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบทั้งตัวเองและสังคมส่วนรวม การใช้เสรีภาพด้านต่างๆ นั้น ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรม

4.3 เคารพความแตกต่างและใช้เหตุผล

ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสินใจ โดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลังมาตัดสิน ยึดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้ โดยไม่ใช่เสียงข้างมากลากไป

4.4 เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมของส่วนรวม

ได้แก่ การไม่เพิกเฉยดูตาย ปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหา ไม่ได้รับการพัฒนา หรือเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

4.5 ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

รัฐได้อำนาจจากประชาชนและใช้อำนาจนั้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน แต่อย่างไรก็ดี นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจต่างก็เป็นมนุษย์ปุถุชน มีรัก โลภ โกรธ หลง มีโอกาสที่จะทำผิดพลาด และใช้อำนาจโดยมิชอบได้ คุณธรรมจริยธรรมที่มีในตัวอาจไม่พอที่จะรับมือกับสิ่งจูงใจใฝ่ต่ำ กระบวนการตรวจสอบจึงต้องเข้มแข็ง เพื่อให้รัฐใช้อำนาจชอบธรรม ใช้งบประมาณอย่างโปร่งใสให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน

แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆ เช่น กกต.ตรวจสอบการเลือกตั้ง มีให้มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ป.ป.ช.ตรวจสอบเรื่องการทุจริตโกงกิน คอร์รัปชัน คตง.ตรวจสอบเรื่องการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน ฯลฯ แต่ประชาชนยังต้องติดตามและให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ ว่าถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่

กก.คส.ปชต. มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยไม่เอื้อประโยชน์ให้เฉพาะตนเองและพวกพ้อง

พฤติกรรมหรือการกระทำใดในสังคม แม้จะมีคนเข้าร่วมจำนวนมากหรือมีเสียงข้างมากสนับสนุนหรือแม้จะไม่ขัดต่อกฎหมาย แต่หากขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม หรือเป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะคนเฉพาะกลุ่ม ก็ไม่ถือว่าเป็นประชาธิปไตย

ดังท่านพุทธทาสกล่าวไว้ว่า **“ประชาธิปไตย คือประโยชน์ประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ใช่ประชาชนเป็นใหญ่”**

แนวทางการทำงานเพื่อความสำเร็จ

การทำงานของกรรมการ ศส.ปชต. จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงานที่ชัดเจน คือ

1. เป้าหมายต้องชัดเจน คือ เน้นการพัฒนาคน โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรพลเมืองฯ ทำให้ประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จากหมู่บ้าน ชุมชนทั่วไป จะพัฒนาเป็นหมู่บ้านชุมชนประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

หากมีการเลือกตั้ง พลเมืองที่มีคุณภาพทุกหมู่บ้านชุมชนประชาธิปไตย จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนตื่นตัวไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้ตัวแทนดีที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ยอมรับเข้าไปทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

2. มีฐานพลังมวลชนสนับสนุน ได้แก่ พลเมือง /นศ.กศน./กลุ่มสตรี/ อาสาสมัครต่างๆ เช่น อสม. อช. อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย(อสปช.) เป็นต้น รวมทั้งเยาวชนต่างๆ เช่น รด.จิตอาสา ลูกเสืออาสา กกต.

3. มีกลไกขับเคลื่อนเข้มแข็งทำงานเป็นทีม ศูนย์ฯจะมีชีวิตหรือล้มหายตายจาก มีใช้อยู่ที่ กกต. กศน. หรือหน่วยงานใดๆ แต่ กก.ศส.ปชต. ต้องเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาธิปไตยตัวจริง จึงต้องทำงานเป็นทีมช่วยเหลือกันและกัน

4. หน่วยงานสนับสนุน นอกจาก กศน. และ กกต. แล้ว ยังมีหน่วยงาน องค์กรจำนวนมากที่สามารถสนับสนุน ศส.ปชต. ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม

5. มีกิจกรรมเคลื่อนไหวสม่ำเสมอ ได้แก่ มีการประชุมปรึกษาหารือกันประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการจัดทำแผน มีการทำงานตามแผนโดยกิจกรรมที่ทำสอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น กิจกรรมทางศาสนา การพัฒนา การส่งเสริมอาชีพ การรักษาสีงแวดล้อม สิทธิชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ กิจกรรมนั้น ต้องไม่ใช่กิจกรรมแปลกปลอมที่ชาวบ้านไม่ยอมรับ หรือยึดเยียดให้ทำ หรือเกินขีดความสามารถ และไม่เป็นภาระเรื่องงบประมาณสนับสนุน คือไม่มีเงินก็ทำได้

การเลือกตั้งคุณภาพ สร้างได้

โดย ศส.ปชต.คุณภาพ และพลเมืองคุณภาพ

การเลือกตั้งคุณภาพ

การเลือกตั้งที่ผ่านมา เรามักดูความสำเร็จของการเลือกตั้งจากสถิติตัวเลขเชิงปริมาณ แต่การเลือกตั้งที่มีคุณภาพ มีสิ่งบ่งชี้ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพควบคู่กันไป

เชิงคุณภาพ ดูได้ทั้งจากพฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับกระบวนการเลือกตั้ง

1. พฤติกรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยพรรคการเมือง ต้องคัดเลือกผู้สมัครที่มาจากฐานความนิยมของสมาชิกพรรคมากกว่า ตัดสินใจจากนายทุนพรรค การจัดส่งผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการตัดสิทธิหรือเพิกถอนสิทธิของผู้สมัคร ในภายหลัง การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองไม่ฝ่าฝืน กฎหมายไม่สนับสนุนการซื้อเสียง กล้าเพิกถอนสิทธิการสมัครของผู้สมัคร ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เสนอนโยบายที่เป็นไปได้ ไม่ขายฝัน หลอกลวงหรือขาด ความรับผิดชอบต่อสถานะการเงินการคลังของประเทศ ร่วมมือกับ กกต. ในการจัดเวทีกลางในการหาเสียงมีความพยายามในการหาเสียงอย่างเปิดเผย เช่น การเปิดเวทีปราศรัย โดยเสนอนโยบายการทำงานต่อประชาชน เป็นต้น

2. พฤติกรรมของประชาชน เช่น มีประชาชนจำนวนมากที่กระตือรือร้นสนใจไปฟังการหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองโดยไม่ต้องมีการกะเกณฑ์กันไปฟัง มีการพูดคุยหารือเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีการรณรงค์ ส่งเสริมการเลือกตั้ง ในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตั้งแต่เช้า (โดยไม่มีพฤติกรรม รอรับเงินแจกแล้วไปใช้สิทธิในช่วงก่อนหมดเวลาลงคะแนน)

3. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งที่เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เช่น กปน. และพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบมิให้เกิดความผิดพลาดบกพร่อง หรือเอนเอียงเข้าข้างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

มีการป้องกันและปราบปรามกรณีมีการทุจริตในการเลือกตั้ง มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการ

4. กกต. และหน่วยงานที่ช่วยเหลือจัดการเลือกตั้ง จะต้องจัดการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎระเบียบ ประกาศ และข้อกำหนดต่างๆ เป็นที่ยอมรับ สามารถปฏิบัติได้ มีความเป็นธรรมกับทุกกลุ่ม และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วไป การดำเนินงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ผลการเลือกตั้งมีคุณภาพ คือได้ตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีพฤติกรรมการทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นต้น

ส่วน **เชิงปริมาณ** นั้นไม่ยาก อาจดูได้จาก จำนวนร้อยละของผู้ไปใช้สิทธิ (แสดงความตื่นตัวมีส่วนร่วมทางการเมือง) จำนวนเรื่องร้องเรียนการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงและความผิดพลาดในการทำงานของ จนท. (แสดงถึงความสุจริต โปร่งใสในการเลือกตั้งและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่) จำนวนร้อยละของการทำบัตรเสีย (แสดงถึงความเข้าใจในวิธีการลงคะแนนเสียง) เป็นต้น

ดังนั้น การจะบอกว่าการเลือกตั้งใดมีคุณภาพ ย่อมต้องพิจารณาในเชิงคุณภาพด้วย ไม่ใช่ให้ความสำคัญด้านปริมาณแต่เพียงอย่างเดียว แล้วบอกว่าถ้ามีประชาชนมาใช้สิทธิมาก บัตรเสียน้อย ถือเป็นความสำเร็จในการเลือกตั้งแล้ว

พลเมืองคุณภาพ

พลเมืองที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จะขยายผลสู่ประชาชนและพลเมืองคนอื่นๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระบวนการเลือกตั้ง ในสองลักษณะ

ลักษณะที่ 1 ในฐานะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พลเมืองจะมีจิตสำนึกไปเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ โดยก่อนตัดสินใจเลือกใครจะติดตามการหาเสียง ตรวจสอบประวัติ ผลงาน จุดยืนทางการเมือง ศักยภาพนโยบายของผู้สมัคร และพรรคการเมือง ก่อนตัดสินใจไปใช้สิทธิลงคะแนนอย่างอิสระ ไม่ถูกครอบงำด้วยอารมณ์สีนจ้าง ไม่รับเงินซื้อเสียง

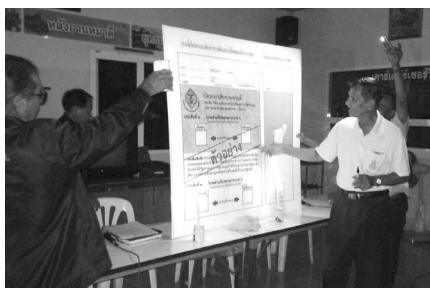
ลักษณะที่ 2 ในฐานะพลเมืองผู้แข่งขัน จะเข้ามามีส่วนร่วมโดยสมัครหรือได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งให้เป็น กปน. มีอาชีพ/สายขาว กกต./พลเมืองอาสาสมัครการเลือกตั้งสุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง/จัดเวทีพลเมืองสนทนาเรื่องการจัดตั้งผู้แทนที่ไม่มีการซื้อเสียงหรือเชิญผู้สมัครมาพูดคุยเพื่อทราบแนวคิดนโยบายพรรคการเมืองและแนวทางการทำหน้าที่ ส.ส./เป็นอาสาสมัครตาสับปรดสอดส่องดูแลเฝ้าระวังมิให้เกิดทุจริตเลือกตั้ง ถ้าพบเห็นก็กล้าแจ้ง กกต. หรือ จนท./เป็นอาสาสมัครขององค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง(ออช.)/เป็นดีเจประชาธิปไตยประชาสัมพันธ์ การเลือกตั้ง/หรือเป็นรต.จิตอาสา ลูกเสืออาสา กกต.ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

พลเมืองทั้งสองลักษณะ คือ พลเมืองคุณภาพ ที่จะช่วยทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ

ผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการติดตามตรวจสอบและควบคุมให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ จึงได้แก่พลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครที่มีคุณภาพ และใช้วิธีการหาเสียงอย่างมีคุณภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายต่างๆก็ต้องทำงานให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพด้วย เช่นกัน

ภารกิจของ ศส.ปชต.หลังมีรัฐธรรมนูญและเข้าสู่การเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของ ศส.ปชต. ทั่วประเทศในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้และกระตุ้นการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวของประชาชนอย่างมหาศาลดุจแรงน้ำกระเพื่อมในมหาสมุทร แสดงให้เห็นว่าสำหรับประชาชนแล้วไม่มีปัญหาอุปสรรคใดๆ ที่จะขวางกั้นการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้

เช่นกัน ภาพความจริงที่ปรากฏข้างต้นนี้ ย่อมยืนยันได้ว่า หาก ศส.ปชต. ไม่มุ่งมั่นตั้งใจเสียสละอุทิศตัวรณรงค์เผยแพร่ สร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการออกเสียงประชามติในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกเวลา แม้ยามค่ำคืน กระตุ้นให้คนมาใช้สิทธิออกเสียงอย่างมีคุณภาพ ทดลองสาธิต การกาบัตรเพื่อลดจำนวนบัตรเสีย ประสานองค์กรและเครือข่ายพลเมือง กลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ โฉนดผลการออกเสียงประชามติจะคึกคักถึงปานนั้น

เมื่อผลการออกเสียงปรากฏว่า มีผู้ให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นคำถามพ่วงมากกว่าไม่เห็นชอบ ทำให้รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ และในที่สุดย่อมต้องมีการเลือกตั้งตามมา สังคมคาดหวังว่าการเลือกตั้งที่จะ เกิดขึ้นในอนาคตจะต้องเป็นการเลือกตั้งที่มีคุณภาพ โดยที่ไม่มีการทุจริต ซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนไปใช้สิทธิอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันการเมือง สามารถเลือกผู้แทนได้ดี มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ แต่การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพจะเกิดขึ้นได้ มิใช่เพียงแคมีประชาชนไปใช้สิทธิจำนวนมาก อันเป็นเป้าหมายด้านปริมาณเท่านั้น แต่จะต้องบรรลุเป้าหมายเชิงคุณภาพ ควบคู่กันไปด้วย

เหตุนี้ เราจึงต้องตอบคำถาม 3 ข้อนี้ให้ได้ คือ

1. ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง และไปใช้สิทธิอย่าง มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเมือง

2. ทำอย่างไรจึงจะไม่มีมีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง แต่หากยังมีการฝ่าฝืนอยู่อีก ประชาชนที่คอยสอดส่องดูแล ฝ่าระวัง สังเกตการณ์สามารถแจ้งเบาะแส แจ้งเหตุหรือร้องเรียนจนนำไปสู่ การดำเนินการกับผู้ทุจริตได้สำเร็จ

3. ทำอย่างไรจึงจะไม่มีปัญหาข้อผิดพลาดบกพร่องในการ จัดการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้ง ทั้งในขั้นตอนการลงคะแนนและการนับคะแนน โดยไม่มีการร้องเรียนร้องคัดค้านในการเลือกตั้ง

ขณะนี้ กกต. และ กศน.รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุน เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และอื่นๆได้ร่วมกันดำเนินการสร้างความพร้อมให้ ศส.ปชต.ไว้แล้ว เพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว ดังนี้

1.ให้มี กก.ศส.ปชต. ครบทุกหมู่บ้าน (และครบทุกชุมชนในเขตเมือง) เพื่อให้สามารถเชื่อมประสานกับกลไกในท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการชุมชน (กช.) อสม. อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) กลุ่มสตรี ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ รวมทั้งผู้ที่เคยเป็นกรรมการประจำหน่วย (กปน.) ในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง รวมทั้งคัดเลือก กก.ศส.ปชต. ให้เข้าอบรมหลักสูตร กปน. มีอาชีพและแต่งตั้งเป็น กปน. ทุกหน่วยเลือกตั้งๆ ละอย่างน้อย 1 คน

2. อบรม กก.ศส.ปชต. ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย และการเลือกตั้ง สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดกับเพื่อนบ้านกลุ่มต่างๆ และปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยใช้ภาพพลิกและสื่ออื่นๆ เป็นเครื่องมือช่วยในการถ่ายทอด เช่น เอกสาร,คู่มือ,แผ่นพับ ฯลฯ รวมทั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็น กปน.ในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีภูมิลำเนา/ทะเบียนบ้านได้

3. สนับสนุนให้ ศส.ปชต. เป็นกลไกหลักในการประสานแนวร่วมหรือขยายความร่วมมือกับเครือข่ายพลเมืองต่างๆ เช่น ดีเจประชาธิปไตย/อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปต.) /นักศึกษา กศน. /นักศึกษา วิชาทหาร (นศท.) /ลูกเสืออาสา กกต. /โรงเรียน (กิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย) / วัด (พระธรรมวิทยากร/พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา) เครือข่ายนักศึกษา ฯลฯ รวมทั้งขึ้นทะเบียนผู้เป็นพลเมืองอาสาประชาธิปไตย (พอป.) จากผู้ที่ผ่านหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยที่ ศส.ปชต. ถ่ายทอดความรู้ไว้ และผู้เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ ศส.ปชต. ในการรณรงค์การออกเสียงประชามติ

ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องปรับภารกิจให้เหมาะสมครอบคลุมทั้งในช่วงเวลาที่ยังไม่มีการเลือกตั้ง และช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง คือ

1.ภารกิจในช่วงที่ยังไม่มีการเลือกตั้ง (ตั้งแต่เสร็จสิ้นการอบรมจนถึงก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง) มีภารกิจ

1.1 การสร้างพลเมืองอาสาประชาธิปไตย โดยใช้หลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยร่วมใจเลือกตั้งคุณภาพ รวมทั้งการขยายเครือข่ายพลเมืองให้มีทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

1.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบอย่างน้อยตำบลละ 1 หมู่บ้าน

1.3 สรรหากรรมการ ศส.ปชต. 1 คน เป็นตัวแทน ศส.ปชต. เข้าอบรมผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ผจ.ปน.) ตามหลักสูตร กปน. เมื่ออาชีพเมื่ออบรมเสร็จ กก.ศส.ปชต. ร่วมกับ ผจ.ปน. ในการสรรหาผู้ที่สมควรเข้ารับการอบรม กปน. จำนวนหน่วยเลือกตั้งละประมาณ 8-10 คนรวมทั้งรวมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มดังกล่าวด้วย

1.4 จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ผ่านการอบรม และผ่านการทดสอบความรู้ เพื่อจัดลำดับผู้ที่สมควรได้รับแต่งตั้งเป็น กปน. รายงาน ผอ.กต.จว.

2.ภารกิจในช่วงที่มีการเลือกตั้ง (ตั้งแต่มีพระราชกฤษฎีกาจนถึงเสร็จสิ้นการเลือกตั้ง) มีภารกิจ

2.1 การสร้างพลเมืองอาสาประชาธิปไตย โดยใช้หลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยร่วมใจเลือกตั้งคุณภาพ รวมทั้งการขยายเครือข่ายพลเมืองให้มีทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

2.2 สนับสนุนหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบของตำบลให้ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงเป็นตัวอย่างแก่หมู่บ้านอื่นๆ

2.3 กก.ศส.ปชต.ที่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตร กปน. มีอาชีพ
แห่งละ 1 คน เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และร่วมเป็น
วิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ กก.ศส.ปชต.คนอื่นๆและผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง
เป็น กปน.ทุกหน่วยเลือกตั้ง

2.4 ประชุมทำความเข้าใจพลเมืองอาสาประชาธิปไตยและ
เครือข่ายพลเมืองที่มีทุกหมู่บ้าน เกี่ยวกับภารกิจของพลเมืองในการเลือกตั้ง
รวมทั้งประสานงานความร่วมมือกับเครือข่ายพลเมืองอื่นๆ ได้แก่ ดีเจ
ประชาธิปไตย / นักศึกษาวิชาทหาร (รต.จิตอาสา) / ลูกเสืออาสา กกต. /
เครือข่ายนักศึกษา / โรงเรียน (กิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย) / องค์การ
เอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง ฯลฯ ในการรณรงค์การเลือกตั้งคุณภาพ โดย
พลเมืองคุณภาพ

2.5 เป็นแกนนำเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลือกตั้ง
และรณรงค์การใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกชุมชน
หมู่บ้าน ทุกหน่วยเลือกตั้ง

กลยุทธ์ 3 ป.ของ ศส.ปชต.

ศส.ปชต. เห็นปัญหาการทุจริต ทั้งทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ในการเลือกตั้ง และทุจริตโกงกินคอร์รัปชัน เป็นปัญหาใหญ่ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นๆ ตามมา ดังนั้น ต้องใช้กลยุทธ์ **3 ป.** ในการแก้ปัญหาการซื้อเสียง คือ

ป.ป้อง (ให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกพลเมือง มีส่วนร่วมในกระบวนการออกเสียงและการเลือกตั้ง เป็นภูมิคุ้มกันมิให้หวั่นไหวต่อสิ่งจูงใจชักนำให้ลงคะแนนโดยไม่ถูกต้อง)

ป.ปราม (เครือข่ายพลเมืองจะรณรงค์การออกเสียงประชามติ และรณรงค์การเลือกตั้งคุณภาพโดยพลเมืองคุณภาพ ช่วยสอดส่องดูแลเฝ้าระวัง เป็นการปรามมิให้มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง เพื่อให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างแท้จริง)

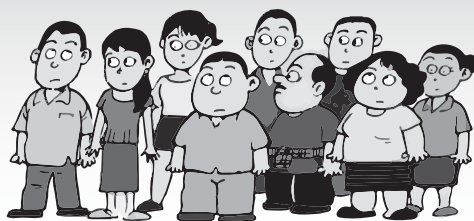
ป.ปราบ (ถ้ามีการทุจริต กระทำผิดกฎหมาย พลังของพลเมืองจะดำเนินการตามช่องทางกฎหมาย เช่น แจ้งเบาะแส แจ้งความ ร้อง กกต. ฯลฯ)

ภาพพลิก พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

ภาพที่ 1 : กิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวัน
ตั้งแต่ตื่นนอน จนถึงเข้านอน
วันหนึ่งๆ ทำอะไรกันบ้าง?

สาระสำคัญ

ชีวิตประจำวันของคนเราเริ่มตั้งแต่ตื่นนอน จนถึงเข้านอน อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน ทำกับข้าว ล้วนเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งสิ้น ดังนั้น การเมืองจึงเป็นเรื่องของเราทุกคน

ถ้าการเมืองดี มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ขาวนา ขาวสวน มีที่ดินทำกิน มีแหล่งน้ำ การเลือกตั้งไม่มีการซื้อเสียง ไม่มีการทุจริต คอร์รัปชัน ชีวิตของเราก็จะดีขึ้น

แต่ถ้าการเมืองแย่ การจัดสรรทรัพยากรไม่เป็นธรรม และไม่ทั่วถึง มือใครยาวสาวได้สาวเอา มีการซื้อเสียง เมื่อได้อำนาจแล้วก็เข้าไปทุจริต โกงกิน ชีวิตเราจะแย่ไปด้วย

เราทุกคนอยากให้การเมืองดี ไม่มีใครอยากให้การเมืองแย่ จึงต้องสนใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ดีด้วยตัวเองของเรา ให้การเมืองเป็นของ ประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

วิธีการ

1. **เปิดภาพที่ 1 ถาม** “กิจวัตรประจำวันของคนเราเริ่มตั้งแต่ตื่นนอน จนถึงเข้านอนวันหนึ่งๆ ทำอะไรกันบ้าง”

2. **เขียน** คำตอบตัวใดๆ ในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ พร้อมทั้งกระตุ้นถามต่อไปว่า “แล้วทำอะไรอีก” จนกว่าจะหมดหน้ากระดาษ (8-10 คำตอบ)

3. **ถาม** ได้เรียงตั้งแต่คำตอบแรกจนถึงคำตอบสุดท้ายว่า

“กิจวัตรประจำวันเหล่านี้ เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่...อย่างไร” เช่น “อาบน้ำเกี่ยวข้องกับการเมืองไหม....เกี่ยวข้องอย่างไร...”

4. **วิทยากรสรุป** “กิจวัตรประจำวัน/ชีวิตของเราล้วนแต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมืองทั้งสิ้น ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ชีวิตคือการเมือง การเมืองคือชีวิต การเมืองจึงเป็นเรื่องของเราทุกคน”

5. **ถาม** “เราอยากให้การเมืองเป็นอย่างไร” (อยากให้การเมืองดี)

6. **ถาม** “การเมืองดีเป็นอย่างไร” เมื่อได้คำตอบเขียนในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ (7-8 คำตอบ) ให้ทุกคนอ่านพร้อมกัน

7. **ชี้ที่คำตอบแล้วถาม** “ถ้าอยากให้การเมืองดีอย่างนี้ ประชาชนจะต้องทำอย่างไร” ได้คำตอบเขียนในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ (7-8 คำตอบ) คำตอบที่ต้องการ เช่น ประชาชนต้องสนใจการเมือง/มีส่วนร่วม/ตรวจสอบ/มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น

ภาพที่ 2 : จิตสำนึกสาธารณะ

สาระสำคัญ

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกประชาชนในการดูแล คุ้มครอง ประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคม สามารถแสดงออกได้หลายวิธี เช่น การแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การคัดค้าน หรือเสนอแนะให้มีการแก้ไข การสนับสนุนให้กำลังใจ การติดตามตรวจสอบ การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และนักการเมือง รวมทั้งการศึกษา สำนวณ วิเคราะห์วิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหรือประโยชน์ของส่วนรวม และ นำผลที่ได้มาเสนอต่อสังคม

การมีจิตสำนึกสาธารณะเป็นการทำเพื่อส่วนรวม แม้ทำแล้วตนเอง อาจเดือดร้อน แต่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมจะกล้าเสนอแนะ กล้าคัดค้าน ท้วงติง เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข จิตสำนึกสาธารณะจึงมีความหมาย ที่แตกต่างจากจิตอาสา หรือมีจิตใจเอื้อเฟื้ออาสา ให้บริการช่วยเหลือผู้อื่น เช่น ช่วยเก็บขยะที่ผู้อื่นทิ้งไว้ ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องดีแต่ยังไม่เพียงพอ เพราะเป็นการแก้ปัญหาชั่วคราว ไม่ได้แก้พฤติกรรมของผู้ที่เป็นปัญหา ปัญหายังดำรงอยู่ต่อไป

วิธีการ

1. เล่าเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์

เหตุการณ์ที่ 1 เด็กคนหนึ่ง เห็นคนทิ้งขยะลงบนพื้นโดยไม่ไปทิ้งลงในถังขยะที่อยู่ใกล้ ๆ เธอจึงเดินไปเก็บขยะใส่ถังขยะเสียเอง

เหตุการณ์ที่ 2 เด็กเห็นคนทิ้งขยะลงบนพื้น เธอเดินไปบอกอย่างสุภาพ ว่า “ขอโทษค่ะ ขอให้ช่วยกันดูแลบ้านเมืองเราให้สะอาด บ้านเมืองเราจะได้น่าอยู่นะคะ” แล้วเธอก็ยืนรอนจนกว่าคน ๆ นั้น จะนำขยะไปทิ้งในถัง

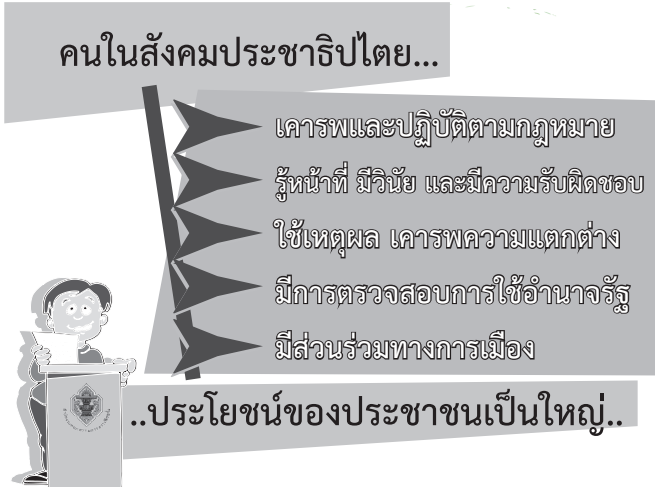
2. ถาม “ชอบเหตุการณ์ใดมากกว่ากัน” เมื่อได้คำตอบแล้ว **ถามต่อ** “เพราะเหตุใด”

3. สรุป แม้เป็นเรื่องที่ดีทั้ง 2 เหตุการณ์ แต่เราจะชอบเหตุการณ์ที่ 2 มากกว่า เพราะเป็นการช่วยเหลือส่วนรวม หรือเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนเหตุการณ์แรก แม้จะช่วยเหลือผู้อื่น แต่ปัญหาส่วนรวมไม่ได้แก้ไข

4. **เปิดภาพที่ 2 อธิบาย** ความหมายของ “จิตสำนึกสาธารณะ” ว่าหมายถึง สำนึกของประชาชนในการดูแล ค้ำครองประโยชน์ของส่วนรวม แสดงออกได้หลายวิธี เช่น การแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เมื่อเห็นความไม่ถูกต้อง ก็กล้าคัดค้าน หรือเสนอแนะให้มีการแก้ไข เห็นใครทำดีก็สนับสนุนให้กำลังใจ การติดตามตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง รวมทั้งศึกษา สำนวณ วิเคราะห์ วิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหรือประโยชน์ของส่วนรวม และนำผลที่ได้ มาเสนอต่อสังคม

5. สรุป “จิตสำนึกสาธารณะ” มิได้มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่ได้อยู่ที่ฐานะ การศึกษา หรือชาติตระกูล แต่อยู่ที่การฝึกฝนตนเองให้ทำความดี เสียสละ รับผิดชอบ ต่อส่วนรวม

ภาพที่ 3 : ความเป็นสังคมประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมของคนหมู่มาก มีความแตกต่าง ทั้งปัญหา ความต้องการ แนวคิด ความเห็น ความรู้ ฐานะ ฯลฯ

การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม จึงต้องไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามใจตน แล้วไปละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือใช้อำนาจหน้าที่ด้วยความไม่ถูกต้อง และชอบธรรม ไม่แสวงประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองและพวกพ้อง

การพิจารณาว่า สังคมใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จึงดูที่พฤติกรรมของคนในสังคมนั้นเป็นอย่างไร พิจารณาได้จาก

1. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
2. รู้หน้าที่ มีวินัย และมีความรับผิดชอบ
3. ใช้เหตุผล เคารพความแตกต่าง
4. มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
5. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

พฤติกรรมหรือการกระทำใด ถ้าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หรือเพื่อความเป็นธรรมในสังคมก็นับว่าเป็นประชาธิปไตย ดังคำกล่าวท่านพุทธทาส ว่า “ประชาธิปไตยคือ ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ใช่ประชาชนเป็นใหญ่”

วิธีการ

เปิดภาพที่ 3 อธิบายว่า สังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมของคนหมู่มาก มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข คนในสังคมประชาธิปไตยมีพฤติกรรม ดังนี้

1. **เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย** โดยไม่ฝ่าฝืนกฎ กติกาของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย

2. **รู้หน้าที่ มีวินัย และมีความรับผิดชอบ** โดยควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ การใช้เสรีภาพด้านต่าง ๆ นั้น ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรม

3. **ใช้เหตุใช้ผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง** ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสินใจ ไม่ใช้อารมณ์ หรือกำลังมาตัดสิน ยึดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้ โดยไม่ใช่เสียงข้างมากลากไป

4. **มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ** แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ เช่น กกต. (ตรวจสอบการเลือกตั้ง) ป.ป.ช. (การทุจริตโกงกิน คอร์รัปชั่น) คตง. (การใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน) ฯลฯ ทำหน้าที่อยู่แล้ว แต่ประชาชนยังต้องติดตาม และให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้น ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่

5. **มีส่วนร่วมทางการเมือง** ได้แก่ การไม่เพิกเฉยดูดาย ปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหา ไม่ได้รับการพัฒนา หรือเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

พฤติกรรมหรือการกระทำใด ถ้าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หรือเพื่อความเป็นธรรมในสังคมจึงนับว่าเป็นประชาธิปไตย ดังคำกล่าวของท่านพุทธทาส ว่า “ประชาธิปไตย คือ ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ใช่ประชาชนเป็นใหญ่”

ภาพที่ 4 : สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย

สาระสำคัญ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านาน และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ สำรวจข้อมูลการทุจริตทั่วโลก พบว่า ประเทศไทย ยังมีภาพลักษณ์ความโปร่งใสในระดับต่ำ โดยคะแนนเต็ม 100 คะแนน ในปี 2555 ประเทศไทยได้ 37 คะแนน ปี 2556 ได้ 35 คะแนน โดยปี 2557 และ 2558 ได้ 38 คะแนน สำหรับปี 2559 ได้คะแนนเพียง 35 คะแนน ซึ่งนับว่าปัญหาการทุจริตมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการรณรงค์แก้ไขปัญหามาแล้วไม่ได้ผล เพราะไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุคือเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน

จากการวิเคราะห์ของสำนักงาน ป.ป.ช. พบปัญหาที่ทำให้การทุจริตรุนแรงขึ้นเนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่

1. ไม่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ (ใช้จ่ายเกินตัวทำให้มีภาระหนี้สิน และนำมาสู่ความโลภอยากได้ใคร่มี มีการทุจริตโดยง่าย ทั้งการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง และการทุจริตโกงกิน คอร์รัปชัน)
2. ไม่ตระหนักผลกระทบจากการทุจริตมากพอ กล่าวคือ เห็นการทุจริตเป็นเรื่องธรรมดา (โกงได้ไม่ว่าขอให้ตัวข้าได้ประโยชน์ หรือเงินไม่มากก็ไม่เป็น ฯลฯ)
3. ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและประโยชน์สาธารณะ (ขาดจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม)

วิธีการ

1. **เกริ่นนำ** ในสังคมประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบใช้อำนาจอรัฐ เพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชั่นเกิดขึ้น เพราะถ้าการทุจริตมีมาก โอกาสในการพัฒนาประเทศจะเกิดขึ้นได้ช้าไม่ทันต่อความต้องการ ในการแก้ปัญหาของประชาชน

2. **เปิดภาพที่ 4 อธิบายว่า** ประเทศไทยมีปัญหามากด้านการทุจริตคอร์รัปชั่น โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้สำรวจข้อมูลอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี 2538 พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตลอด โดยคะแนนเต็ม 100 คะแนน ในปี 2555 ประเทศไทยได้ 37 คะแนน เป็นลำดับที่ 88 จาก 176 ประเทศทั่วโลก ปี 2556 ได้ 35 คะแนน ลำดับที่ 102 จาก 177 ประเทศ ปี 2557 ได้ 38 คะแนน (เพิ่มอีก 3 คะแนน) ลำดับที่ 85 จาก 175 ประเทศ ปี 2558 ได้ 38 คะแนน ลำดับที่ 76 จาก 168 ประเทศ สำหรับปี 2559 ได้คะแนนเพียง 35 คะแนน เป็นลำดับที่ 101 จาก 176 ประเทศ ซึ่งนับว่าปัญหาการทุจริตมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการรณรงค์แก้ไขปัญหามาได้ผล เพราะ ไม่ได้แก้ปัญหที่ต้นเหตุคือเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน

3. **อธิบายต่อ** : จากการวิเคราะห์ของสำนักงาน ป.ป.ช. พบปัญหาที่ทำให้การทุจริตมีมากขึ้น เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่

1. ไม่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ (ใช้จ่ายเกินตัวทำให้มีภาระหนี้สิน และนำมาสู่ความโลภอยากได้ใคร่มี มีการทุจริตโดยง่าย ทั้งการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง และการทุจริตโกงกิน คอร์รัปชั่น)

2. ไม่ตระหนักผลกระทบของการทุจริตมากพอ กล่าวคือ เห็นการทุจริตเป็นเรื่องปกติธรรมดา (โกงได้ไม่ว่า ขอให้ตัวข้าได้ประโยชน์ หรือเงินไม่มา กาไม่เป็น ฯลฯ)

3. ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและประโยชน์สาธารณะ (ขาดจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม)

ภาพที่ 5 : สิ่งที่ควรปลูกฝังเยาวชน

สิ่งที่ควรปลูกฝังลูกหลาน..?

ส่วนใหญ่
จะปลูกฝังเรื่อง

รักการเรียนรู้

ทางไกลยาเสพติด

มีเพียง 11% จะปลูกฝังเรื่องไม่โกง
และ 4% ปลูกฝังเรื่องการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์จุดอ่อนดังกล่าว ทั้งในเรื่องที่ประชาชนยังไม่ตระหนัก ผลกระทบการทุจริต ขาดจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนและเยาวชน

ได้มีการสำรวจความเห็นของประชาชนทุกจังหวัด 1 แสนคนทั่วประเทศ ว่าค่านิยมอะไรที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียน หรือบุตรหลานของตน ส่วนใหญ่จะตอบว่า เรื่องรักการเรียนรู้ และเรื่องการห่างไกลยาเสพติด (ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีแต่ยังไม่เพียงพอต่อการปลูกฝังค่านิยม เรื่องคุณธรรมจริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม) โดยมีเพียง 11% เท่านั้น ที่ปลูกฝังเรื่องการไม่โกง และมีเพียง 4% เท่านั้น ที่ปลูกฝังเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

การปลูกฝังให้เด็กรักการเรียนรู้และให้ห่างไกลจากยาเสพติดนั้นเป็นเรื่องดี แต่ยังไม่พอต่อการแก้ปัญหาของสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะปัญหาการทุจริต ซึ่งเป็นมะเร็งร้ายกัดกินสังคมไทยในทุกด้าน ดังนั้น จึงควรอบรมสั่งสอนปลูกฝังเรื่องการไม่ทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และการมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตย แก่ลูกหลานของเราด้วย

วิธีการ

1. **เกริ่นนำ** การที่เราแก้ปัญหาการทุจริตไม่ได้ผล และนับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้น โกงกันมากขึ้น และมักเห็นการโกงเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้นจึงต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ประชาชน

2. **ถาม** “จิตสำนึกเรื่องอะไรบ้างที่ควรปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชน” ได้คำตอบเขียนในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ (เขียนตัวโตให้เต็มแผ่น 8-10 คำ) วิทยากรสรุปคำตอบสิ่งที่ควรปลูกฝัง

3. **เปิดภาพที่ 5 อธิบายว่า** ได้มีการถามความเห็นจากประชาชน 1 แสนคน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศว่า ค่านิยมหรือแนวความคิดที่ควรปลูกฝังแก่เด็กและเยาวชนคืออะไร ส่วนใหญ่ตอบว่าให้รักการเรียนรู้ และให้ห่างไกลยาเสพติด โดยมีเพียงร้อยละ 11 ที่จะปลูกฝังเรื่องการไม่โกง และมีแค่เพียงร้อยละ 4 เท่านั้น ที่บอกจะปลูกฝังให้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

การปลูกฝังให้เด็กรักการเรียนรู้และให้ห่างไกลจากยาเสพติดนั้น เป็นเรื่องดี แต่ยังไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาของสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะปัญหาการทุจริต ซึ่งเป็นมะเร็งร้ายกัดกินสังคมไทยในทุกด้าน ดังนั้น จึงควรอบรมสั่งสอนปลูกฝังเรื่องการไม่ทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และการมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตยแก่ลูกหลานของเราด้วย

ภาพที่ 6 : ตัวถ่วงประเทศไทย

ตัวถ่วงประเทศไทย

คือ

นักการเมืองบางคน..โกงกิน?

พ่อค้าบางคน..เอาเปรียบ?

ข้าราชการบางคน..ตามน้ำ?

สื่อมวลชนบางคน..ไม่เป็นกลาง?

ประชาชน..เฉยชา?

สาระสำคัญ

ประเทศไทยเจริญไปไม่ถึงไหน เพราะการทุจริตมีมาก โดยเกี่ยวข้องกับคนหลายกลุ่ม ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญของประเทศไทย เช่น

1. นักการเมืองบางคนทีโกงกิน ได้แก่ การซื้อเสียงในการเลือกตั้ง มีอำนาจแล้วก็เข้าไปโกงกิน เงินงบประมาณที่ควรจะนำมาพัฒนาและแก้ปัญหาให้ประชาชนจึงไม่เพียงพอ
2. พ่อค้าบางคนทีเอาเปรียบ โฆษณาขายสินค้าไม่มีคุณภาพ ราคาไม่เป็นธรรม
3. ข้าราชการบางคนกินตามน้ำ แทนที่จะยึดกฎ ระเบียบ กฎหมายเป็นหลัก ทำหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ก็ไม่ตรงไปตรงมา เลือกปฏิบัติ ยอมรับใช้คนทุจริต
4. สื่อมวลชนบางคนไม่ทำหน้าที่ ไม่เสนอข่าวตามความเป็นจริง ให้ข้อมูลเท็จ ไม่เป็นกลาง
5. ประชาชนจำนวนไม่น้อยเฉยชาเกินไป เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่สนใจแก้ปัญหาการทุจริตจึงทวีความรุนแรง และมีจำนวนมากขึ้น

แม้ นักการเมืองบางคนจะทุจริต แต่ถ้าประชาชนไม่เลือก หรือคอยตรวจสอบควบคุม ก็จะทุจริตไม่ได้ ถ้าประชาชนไม่ซื้อสินค้าของพ่อค้าที่เอาเปรียบ ถ้าเป็นเหตุเป็นตาตรวจสอบร้องเรียนข้าราชการที่ทุจริต ถ้าไม่สนับสนุนสื่อที่ไม่ทำหน้าที่เสนอความจริง ปัญหาการทุจริตจะเกิดได้ยาก

ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนและประชาชนให้เห็นพิษภัยและต่อต้านการทุจริต จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น

วิธีการ

1. ถาม “การที่มีปัญหาการทุจริตและแก้ไขยากนั้น ใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต?” ได้คำตอบเขียนในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ (เขียนตัวใดๆ 5-6 คำตอบ)

2. เปิดภาพที่ 6 อธิบายว่า การที่ประเทศไทยเจริญไปไม่ถึงไหน มีการทุจริตเยอะมากนั้นเกี่ยวข้องกับคนหลายกลุ่ม โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญของประเทศไทย เช่น

1) นักการเมืองบางคนที่ไม่โกงได้แก่ การซื้อเสียงในการเลือกตั้ง มีอำนาจแล้วก็เข้าไปโกงเงินงบประมาณที่ควรจะนำมาใช้พัฒนาและแก้ปัญหาให้ประชาชนจึงไม่เพียงพอ

2) พ่อค้าบางคนที่ไม่เอาเปรียบ โฆษณาขายสินค้าไม่มีคุณภาพ ราคาไม่เป็นธรรม

3) ข้าราชการบางคนกินตามน้ำ แทนที่จะยึดกฎระเบียบ กฎหมายเป็นหลัก ทำหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ก็ไม่ตรงไปตรงมา เลือกปฏิบัติ ยอมรับใช้คนทุจริต

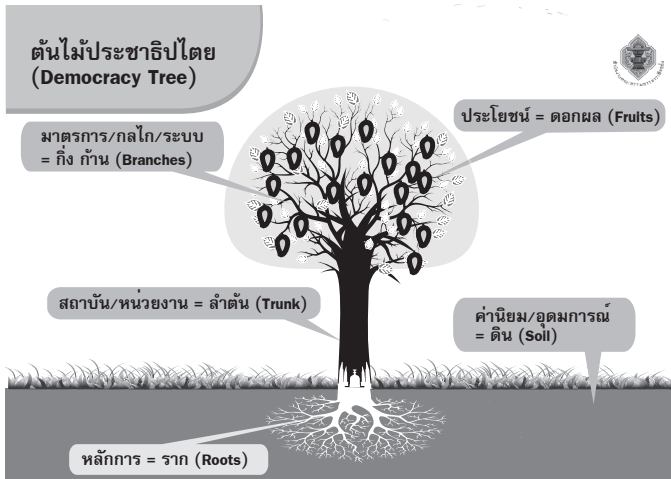
4) สื่อมวลชนบางคนไม่ทำหน้าที่ ไม่เสนอข่าวตามความเป็นจริง ให้ข้อมูลเท็จไม่เป็นกลาง

แม้ว่าการเมืองบางคนมีการทุจริต แต่ถ้าประชาชนไม่เลือก หรือคอยตรวจสอบควบคุม ก็จะทุจริตไม่ได้ ถ้าประชาชนไม่ซื้อสินค้าของพ่อค้าที่ไม่เอาเปรียบ ถ้าเป็นหูเป็นตาตรวจสอบร้องเรียนข้าราชการที่ทุจริต ถ้าไม่สนับสนุนสื่อที่ไม่ทำหน้าที่เสนอความจริง การทุจริตก็จะเกิดขึ้นได้ยาก

5) เป็นเพราะประชาชนเฉยชาเกินไป เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่สนใจแก้ปัญหาการทุจริตจึงทวีความรุนแรง และมีจำนวนมากขึ้น

ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนและประชาชนให้เห็นพิษภัยและต่อต้านการทุจริต ทั้งทุจริตในการเลือกตั้ง และทุจริตคอร์รัปชัน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และช่วยกันพัฒนาบ้านเมือง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และจำเป็น

ภาพที่ 7 : ผลไม้ ดิน และราก

สาระสำคัญ

เป็นการเรียนรู้ประชาธิปไตยอย่างง่าย ๆ โดยนำส่วนต่างๆ ของต้นไม้มาเปรียบเทียบกับประชาธิปไตย คือ

1. **ผลไม้** หรือสิ่งที่เราหวังจะได้จากต้นไม้ เปรียบเหมือนประโยชน์หรือจุดหมายที่เราต้องการได้จากประชาธิปไตย เช่น ความอยู่ดีกินดี คุณภาพชีวิต ที่ดี สังคมมีความสุข ประเทศชาติมั่นคง ฯลฯ
2. **ดิน** ที่ปลูกต้นไม้ มีสารอาหารที่ดี มีปุ๋ย ต้นไม้จึงจะเติบโตให้ผลไม้ที่ดี เปรียบเหมือนค่านิยม วัฒนธรรม อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ควรปลูกฝังในจิตสำนึกของเยาวชน และประชาชน เช่น ความซื่อสัตย์ ระเบียบวินัย การรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นต้น
3. **ราก** ของต้นไม้ที่ยึดลำต้น คือ หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการปกครองระบอบอื่นไม่มี ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักอำนาจอธิปไตย เป็นของประชาชน หลักสิทธิ และเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ หลักเหตุผล และหลักนิติธรรม
4. **ลำต้น** เป็นส่วนที่ใหญ่และแข็งแรงที่สุดของต้นไม้ สามารถแตกกิ่งก้าน สาขาออกไปได้ เปรียบเหมือนสถาบัน องค์กร หน่วยงาน มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนประชาธิปไตย เช่น รัฐบาล รัฐสภา ศาล กกต. บ้าน วัด โรงเรียน พรรคการเมือง สถาบันพระมหากษัตริย์ ฯลฯ
5. **กิ่งก้าน** เปรียบได้กับระบบ มาตรการ กลไก และกระบวนการที่ตรวจสอบควบคุมการทำงานของสถาบัน เช่น ระบบบริหารงาน และการตรวจสอบที่โปร่งใส (ธรรมาภิบาล) ระเบียบกฎหมายต่างๆ ข้าราชการ นักการเมือง องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ

วิธีการ

1. **เปิดภาพที่ 7** ถาม “ส่วนต่างๆ ที่สำคัญๆ ของต้นไม้มีอะไรบ้าง” ได้คำตอบเขียนในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ (เขียนตัวโต 5-6 คำตอบ) อ่านคำตอบและสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของต้นไม้ มี 5 ส่วน คือ ดิน/ราก/ลำต้น/กิ่งก้าน และผลไม้

2. **อธิบาย** ผลไม้จะหอมหวานอร่อย ต้องมาจากดินที่ดีมีสารอาหารสมบูรณ์ มีรากที่ยังลึกดูดซึมอาหารไปเลี้ยงต้นไม้และยังเป็นหลักยึดไม่ให้ต้นไม้ล้มง่าย ๆ มีลำต้นที่เป็นส่วนที่ใหญ่ และมันคงแข็งแรงที่สุดของต้นไม้ รวมทั้งกิ่งก้านของต้นไม้ที่แยกออกมาจากลำต้น โดยมีผลไม้ออกมาจากกิ่งก้าน

3. **ชี้ภาพต้นไม้** ถาม “การที่เราจะปลูกต้นไม้สักต้นหนึ่ง สมมติว่าเป็นต้นมะม่วง เราหวังว่าจะได้อะไรจากต้นมะม่วงนี้” (คำตอบ คือ ลูกหรือผลมะม่วงที่สุกหอมหวาน กินอร่อย) สรุปว่า ผลไม้ คือประโยชน์ที่เราหวังจะได้รับจากการปลูกต้นไม้

4. **อธิบาย** พร้อมชี้ไปที่ละส่วนของต้นไม้ เริ่มจากผลก่อน “ลำต้นไม้นี้เป็นต้นไม้ประชาธิปไตย หรือเปรียบเทียบกับต้นไม้กับประชาธิปไตย

1) **ผลไม้** ก็คือ ประโยชน์หรือผลที่เราหวังจะได้จากประชาธิปไตย

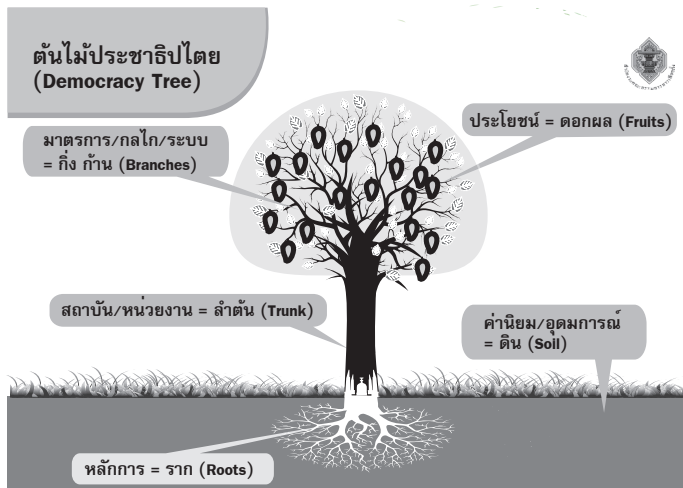
2) **ดินที่มีสารอาหารที่ดีๆ** ก็คือ ค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรม อุดมการณ์ดีๆ ที่เราควรมี ในสังคมประชาธิปไตย ถ้ายังไม่มีต้องเอามาปลูกฝังไว้

3) **ราก** เปรียบได้กับหลักการของประชาธิปไตย

4) **ลำต้น** ก็เปรียบเหมือนสถาบันหรือองค์กรที่มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ให้เจริญก้าวหน้า

5) **กิ่งก้าน** เป็นเหมือนระบบ มาตรการ กลไก หรือกระบวนการที่ตรวจสอบควบคุมการทำงานของสถาบันและองค์กรให้ทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน”

ภาพที่ 8 : ผลไม้ ดิน และราก

สาระสำคัญ

ผลไม้ คือ ประโยชน์หรือเป้าหมายสูงสุดที่เราหวังจะได้รับ เช่น สังคมที่มีสันติสุข/ประเทศมั่นคง/ประชาชนมีความสุข/มีคุณภาพชีวิตที่ดี ฯลฯ

ดิน ต้นไม้จะเจริญเติบโตต้องปลูกในดินดี มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ จึงต้องใส่ปุ๋ยลงไป เปรียบเหมือนประชาธิปไตยที่ต้องมีการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม อุดมการณ์ดีๆ แก่เยาวชนและประชาชน เช่น ความซื่อสัตย์/ความสามัคคี/ระเบียบวินัย/ความรับผิดชอบ/ความรักชาติ/ค่านิยมหลัก 12 ประการ เป็นต้น ฯลฯ

ส่วนราก ทำหน้าที่ในการดูดซึมอาหารและเป็นหลักยึดไม่ให้ต้นไม้ล้ม ถ้ารากไม่มั่นคงแข็งแรง หยั่งไม่ลึกพอหรือไม่สามารถดูดสารอาหารใดๆ ได้ ต้นไม้จะเหี่ยวเฉา และอาจตายได้ เหมือนกับหลักการประชาธิปไตย ถ้าหลักไม่ดี หรือไม่มีหลักประชาธิปไตยก็อาจล่มสลายได้ หลักการประชาธิปไตย มี 6 หลัก ได้แก่ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หลักสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ หลักเหตุผล และหลักนิติธรรม

วิธีการ

1. **ชี้ที่ภาพผลไม้ และถาม** “ถ้าผลไม้คือประโยชน์หรือเป้าหมายสูงสุดที่เราหวังจะได้รับจากต้นไม้ อะไรที่เป็นเป้าหมายหรือประโยชน์สูงสุด ที่เราหวังจะได้รับจากประชาธิปไตย” (ได้คำตอบเขียนตัวโต ๆ ในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ให้เต็มแผ่น 5-6 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น ประชาชนมีความสุข/ประเทศมั่นคง/มีคุณภาพชีวิตที่ดี ฯลฯ)

2. **ชี้ส่วนที่เป็นดิน และถาม** “ต้นไม้จะเจริญเติบโตต้องปลูกในดินดี มีความอุดมสมบูรณ์ มีปุ๋ยหรือสารอาหารที่มีคุณค่า ถ้าเป็นต้นไม้ประชาธิปไตย ค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรม อุดมการณ์ดี ๆ ที่เราควรปลูกฝังแก่เยาวชน และประชาชนมีอะไรบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มีระเบียบวินัย ฯลฯ)

3. **ชี้ที่ราก และถาม** “ราก คือ หลักยึดไม่ให้ต้นไม้ล้ม ถ้ารากไม่มั่นคง แข็งแรง หยั่งไม่ลึก ต้นไม้ก็จะไม่เติบโต อาจเหี่ยวเฉาหรือตายได้ เหมือนหลักการประชาธิปไตย ถ้าหลักไม่ดี หรือไม่มีหลักการประชาธิปไตย ก็อาจล่มสลายได้ หลักการประชาธิปไตย ที่การปกครองระบอบอื่นอย่างระบอบเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์ไม่มี คืออะไรบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ) คำตอบที่ได้ เช่น สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค นิติธรรม (หลักกฎหมาย) ฯลฯ

(คำตอบที่ได้อาจไม่ครบ 6 หลัก ให้เปิดภาพพลิกที่ 9 อธิบายเพิ่มเติม)

ภาพที่ 9 : หลักการของประชาธิปไตย

6 หลักการ
ประชาธิปไตย

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

2. หลักสิทธิ และเสรีภาพ

3. หลักความเสมอภาค

4. หลักภราดรภาพ

5. หลักเหตุผล

6. หลักนิติธรรม

สาระสำคัญ

หลักการประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีหลักการสำคัญ 6 หลัก ดังนี้

1. **หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน** หมายความว่า อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

2. **หลักสิทธิและเสรีภาพ** หมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิ และเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมาย เคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน

3. **หลักความเสมอภาค** หมายถึง คนทุกคนมีโอกาสร้อยเท่าเทียมกันเพื่อให้ได้รับสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกันกับผู้อื่น

4. **หลักภราดรภาพ** หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้อง รักใคร่สามัคคีปรองดองกัน

5. **หลักเหตุผล** หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ความรุนแรง การตัดสินใจหายืดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย

6. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม

วิธีการ

เปิดภาพที่ 9 อธิบายหลักการประชาธิปไตย มี 6 หลัก ดังนี้ (ชี้ทีละข้อ)

1. **อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน** หมายถึง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

2. **สิทธิและเสรีภาพ** โดย **สิทธิ** หมายถึง ประโยชน์ที่เราพึงได้รับ โดยมีกฎหมายรับรองคุ้มครอง เมื่อเป็นสิทธิของประชาชน รัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำให้ เช่น สิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ สิทธิเข้าชื่อเสนอแนะหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการในสิ่งที่ประชาชนขอ หรือประโยชน์ต่อประชาชน เป็นต้น

ส่วนเสรีภาพ หมายถึง อิสระที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

3. **ความเสมอภาค** หมายถึง คนทุกคนมีโอกาสดังเทียมกัน เพื่อให้ได้รับสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกันกับผู้อื่น เช่น สิทธิของคนจนรักษาพยาบาลฟรีจากรัฐ

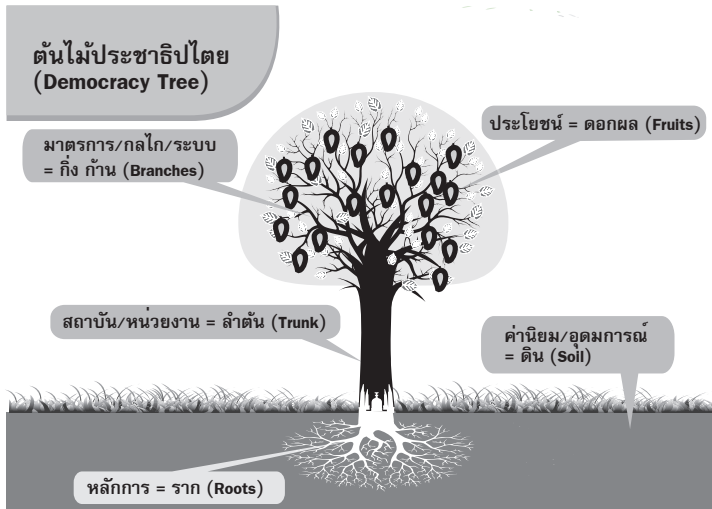
4. **หลักภราดรภาพ** หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้อง รักใคร่สามัคคี ประองดองกัน

5. **หลักเหตุผล** หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ความรุนแรง การตัดสินใจตามหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย

6. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม ทุกคนอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเดียวกัน เช่น ใครที่ทำผิดกฎหมายแม้จะรวยหรือจน มีตำแหน่งใหญ่โตอย่างไรก็ต้องมีความผิดเช่นกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือสองมาตรฐาน

ทั้ง 6 หลักนี้ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เป็นหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญจะต้องบัญญัติไว้เพื่อประทับรับรองความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งหากไม่มีหลักการนี้แล้ว หลักการอื่นๆ ก็ยากที่จะได้มา

ภาพที่ 10 : ลำต้น และกิ่งก้าน

สาระสำคัญ

ลำต้น การที่ต้นไม้จะตั้งตรงอยู่ได้เพราะมีลำต้นที่มั่นคงแข็งแรง เปรียบกับต้นไม้ประชาธิปไตย ส่วนที่เป็นลำต้นก็คือสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่หรือมีส่วนส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม อาทิ รัฐบาล รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระต่างๆ (เช่น กกต. ป.ป.ช.) สถาบันครอบครัว โรงเรียน วัด พรรคการเมือง สถาบันพระมหากษัตริย์ ฯลฯ

กิ่งก้าน ส่วนที่เป็นกิ่งก้านของต้นไม้เปรียบได้กับระบบ หรือกลไก (ตัวบุคคลหรือหน่วยงาน) หรือวิธีการในการตรวจสอบ ควบคุมการทำงานของสถาบัน องค์กรเหล่านั้น ให้สามารถทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพและ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ข้าราชการที่มีคุณภาพ นักการเมือง สื่อมวลชน ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ระบบธรรมาภิบาล องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ (เช่น สตง. ป.ป.ช.) ระเบียบและกฎหมายที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของประชาชน ฯลฯ

วิธีการ

1. ขั้วที่ภาพลำดับ อธิบาย “ลำดับถือว่าเป็นส่วนที่ใหญ่และแข็งแกร่งที่สุด ของต้นไม้ ถ้าลำดับถูกโค่นทำลายหรือถูกแมลงกัดกิน ต้นไม้ทั้งต้นก็อยู่ไม่ได้ จะล้มตาย ไม่สามารถให้ดอกผลที่เราต้องการ เปรียบได้กับสถาบันหรือองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ หรือมีส่วนส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยทั้งโดยตรงและโดยอ้อม”

2. ถาม “มีสถาบันหรือองค์กรหรือหน่วยงานที่สำคัญๆ อะไรบ้าง ที่ทำหน้าที่ หรือมีส่วนส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย (ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม)” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น รัฐบาล รัฐสภา ศาล พรรคการเมือง รวมทั้งองค์กรอิสระต่างๆ เช่น กกต. ป.ป.ช. สถาบันครอบครัว โรงเรียน วัด ฯลฯ)

3. ถามต่อ “สถาบันหรือองค์กรหรือหน่วยงานเหล่านี้มีส่วนส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยอย่างไร” (เขียนคำตอบเชื่อมโยงต่อจากสถาบัน องค์กรเหล่านั้น)

4. ขั้วที่กิ่งก้าน อธิบาย “ส่วนที่เป็นกิ่งก้านของต้นไม้ เปรียบได้กับระบบหรือกลไก (ตัวบุคคลหรือหน่วยงาน) หรือวิธีการในการตรวจสอบ ควบคุมการทำงานของสถาบัน องค์กรเหล่านี้ ให้สามารถทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพและไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน

5. ถาม “ระบบ กลไกหรือวิธีการเหล่านี้ มีอะไรบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษ ที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น ข้าราชการที่มีคุณภาพ สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ มีระบบธรรมาภิบาล หรือมีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มินักการเมืองที่ดี มีคุณภาพ มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น สตง. ป.ป.ช. ฯลฯ มีระเบียบกฎหมายที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของประชาชน ฯลฯ)

ภาพที่ 11 : ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

สาระสำคัญ

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมที่มีความหลากหลาย การที่คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะมีหลักการประชาธิปไตยที่มั่นคงหยั่งรากลึกจนกลายเป็นวิถีชีวิตของประชาชน การปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรม อุดมการณ์ที่ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นประชาธิปไตยแก่เยาวชนและประชาชน จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง มีใช้ทำเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้ง หรือตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย

ดังนั้น สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาประชาธิปไตย จะทำงานให้ดีที่สุดมีประสิทธิภาพ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน จึงต้องมีระบบ กลไก และวิธีการในการตรวจสอบควบคุมการทำงานที่เข้มแข็ง โดยประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบสนับสนุนการทำงานที่ดีของสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานเหล่านั้น

การปกครองระบอบประชาธิปไตย หัวใจจึงอยู่ที่ประชาชนซึ่งเป็นทุกส่วนของต้นไม้ประชาธิปไตย เป็นดอกผลหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ ความสุขของประชาชน เป็นดินหรือค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรม ที่จะต้องปลูกฝังแก่ประชาชน เป็นรากหรือหลักการประชาธิปไตย ที่ประชาชนต้องรักษาไว้เป็นหลักยึด เป็นลำต้นหรือสถาบันหลัก ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน ปกป้องคุ้มครอง เป็นกิ่งก้านหรือกลไก เป็นกระบวนการตรวจสอบควบคุมการทำงานของ สถาบันหรือองค์กรให้ทำหน้าที่ได้ดีมีประสิทธิภาพ

ถ้าคนมีคุณภาพ ประชาธิปไตยจะมั่นคงยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตย ต้องเริ่มที่การพัฒนาคน

วิธีการ

1. **พริกภาพที่ 11 อธิบายว่า** “ต้นไม้ประชาธิปไตยต้นนี้เติบโตใหญ่ สมบูรณ์ ยืนต้นได้อย่างสูงส่งมั่นคง ให้ดอกให้ผล สร้างความสุข สงบร่มเย็นแก่ประชาชน เพราะมี ราก หรือหลักการประชาธิปไตยทั้ง 6 หลัก ที่หยั่งรากลึกมั่นคงแข็งแรง สามารถดูดซึมสารอาหารในดินดีมีคุณค่า ส่งไปเลี้ยงลำต้น ทำให้ลำต้นแตกกิ่งก้าน ออกไปได้อย่างกว้างขวาง ออกดอก ออกผล ให้ร่มเงาคู่มแดดคุ้มฝนแก่ประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

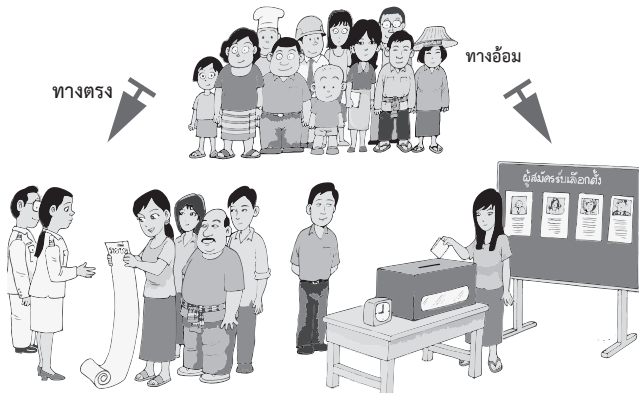
แต่สิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นเลย ถ้าเราไม่เริ่มสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชน หรือไม่มีการใส่ปุ๋ยหรือสารอาหารดีๆ ลงไปในดินให้กับต้นไม้ หากประชาชนได้รับการปลูกฝังแนวความคิดค่านิยม วัฒนธรรม อุดมการณ์ดีๆ เช่น ความซื่อสัตย์ การมีวินัยและความรับผิดชอบ การเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว การเคารพกฎหมาย เป็นต้น จิตสำนึกที่ดีเหล่านี้จะทำให้คนในสังคมมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยยึดหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม”

2. **ถาม** “ประชาชนเป็นส่วนไหนของต้นไม้ประชาธิปไตย” (เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือเป็นทุกส่วนของต้นไม้ก็ได้ ขึ้นกับคำอธิบายของแต่ละคน)

3. **สรุป** “การพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีความสุขนั้น คนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด ถ้าคนมีคุณภาพ ประชาธิปไตยจะมั่นคงยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยต้องเริ่มที่การพัฒนาคน”

ภาพที่ 12 : อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย

สาระสำคัญ

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยหลักหนึ่งคือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน” โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญ ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” โดยประชาชนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม คือ

1. การใช้อำนาจอธิปไตยโดยทางตรง แบ่งเป็น

1.1 โดยทางตรงด้วยตนเอง ได้แก่ การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง เช่น การพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น การร้องเรียน ร้องทุกข์ การขอข้อมูลข่าวสารของราชการ ฯลฯ

1.2 โดยทางตรงร่วมกับผู้อื่น เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเข้าชื่อถอดถอนนักการเมือง การรวมกลุ่ม การร่วมเวทีประชาคม การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ฯลฯ

ทั้งนี้ เราอาจเรียกรูปแบบวิธีการใช้อำนาจโดยตรงนี้ว่า “การเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองภาคพลเมือง”

2. การใช้อำนาจอธิปไตยโดยทางอ้อม ได้แก่ การเมืองระบบตัวแทนผ่านการเลือกตั้งตัวแทนทุกระดับ ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

วิธีการ

1. **พลิกภาพที่ 12 อธิบาย** สาระสำคัญของ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” หมายถึง อำนาจอิสระในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน ซึ่งแตกต่างจากคำว่า มาจากประชาชน เพราะหากอำนาจเป็นของประชาชน ประชาชนก็จะมีความเป็นเจ้าของรักและหวงแหนอำนาจของตนเอง และไม่ยอมให้ใครยื้อแย่ง หรือเอาไปใช้ในทางเสียหาย”

2. **อธิบายเพิ่มเติมว่า** “ประชาชนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม”

2.1 **การใช้อำนาจอธิปไตยทางตรง** หรือที่เรียกว่า “การเมืองภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน” นั้น สามารถทำได้ทั้งด้วยตนเองและที่ต้องทำร่วมกับผู้อื่น

1) **ใช้อำนาจทางตรงด้วยตนเอง** เช่น การพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็นหรือการขอข้อมูลของราชการ เช่น จาก อบต. ว่ามีโครงการพัฒนาอะไรบ้าง ทำที่ไหน ใช้งบประมาณเท่าใด ฯลฯ

2) **ใช้อำนาจทางตรงที่ต้องร่วมกับผู้อื่น** เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ถอดถอนนักการเมืองที่ทุจริต หรือการรวมกลุ่ม การร่วมเวทีประชาคม การชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ ฯลฯ

2.2 **สำหรับการใช้อำนาจอธิปไตยโดยทางอ้อม** หรือที่เรียกว่า “การเมืองภาคตัวแทน” ได้แก่ การเลือกตั้งตัวแทนระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชน ตัวแทนระดับชาติ ได้แก่ ส.ส. และ ส.ว. ส่วนระดับท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และ กทม. เป็นต้น

ภาพที่ 13 : ความหมายของพลเมือง

สาระสำคัญ

ประชาชน หมายถึง คนทั่วไป ประชาชนชาวไทยมี 65 ล้านคน ทุกคนเป็นประชาชนหมด

พลเมือง (พละ+เมือง) หมายถึง คนที่เป็นกำลังของบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่ยอมจำนนต่อความไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม และเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ในสังคมไทยเรามีประชาชนจำนวนมากที่ยังเฉยชา ยอมจำนนต่อความไม่ถูกต้อง เห็นการทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบ เป็นเรื่องธรรมดา แต่ประชาชนที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม รู้หน้าที่ มีวินัยและรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกำลังของบ้านเมือง หรือที่เรียกว่า “พลเมือง” นั้น ยังมีน้อย

วิธีการ

1. อธิบายภาพที่ 13 “ประชาชน หมายถึง คนทั่วไป ประชาชนชาวไทยมี 65 ล้านคน ทุกคนเป็นประชาชนหมด ส่วนพลเมือง (พละ+เมือง) หมายถึงประชาชนหรือคนที่เป็นกำลังของบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่ยอมจำนนต่อความไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม และเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น”

2. ถาม “ในห้องนี้ใครเป็นประชาชนยกมือขึ้น” (ทุกคนจะยกมือหมด)

3. ถาม “ใครบ้างที่คิดว่าตนเองเป็นพลเมือง” (อาจจะมีส่วนคนที่ยกมือ)

4. ถาม (คนที่ยกมือ) “เป็นพลเมืองอย่างไร (หรือในลักษณะใด)” เมื่อได้คำตอบแล้ว ประเมินชมเชย ถามต่อ “ในสังคมไทยมีใครบ้างที่มีการกระทำ หรือพฤติกรรมเรียกว่าเป็นพลเมืองได้” ได้คำตอบแล้วถามต่อ “เขาทำอะไรจึงเป็นพลเมือง”

5. สรุป ในสังคมไทย เรามีประชาชนจำนวนมากที่ยังเฉยชา ยอมจำนนต่อความไม่ถูกต้อง เห็นการทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบเป็นเรื่องธรรมดา แต่ประชาชนที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกำลังของบ้านเมืองหรือที่เรียกว่า “พลเมือง” ยังมีน้อย ซึ่งการจะเป็นพลเมืองได้นั้น อยู่ที่ว่าประพฤติปฏิบัติ มีใจอยู่ที่ฐานะ ชาติตระกูล หรือมีการศึกษาสูงส่ง เราทุกคนจึงสามารถเป็นพลเมืองได้โดยหมั่นฝึกฝนทำความดี เสียสละส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพที่ 14 : ลักษณะพลเมืองของโลก

สาระสำคัญ

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้รวบรวมลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า ผู้ที่เป็นพลเมืองควรมีลักษณะ ดังนี้

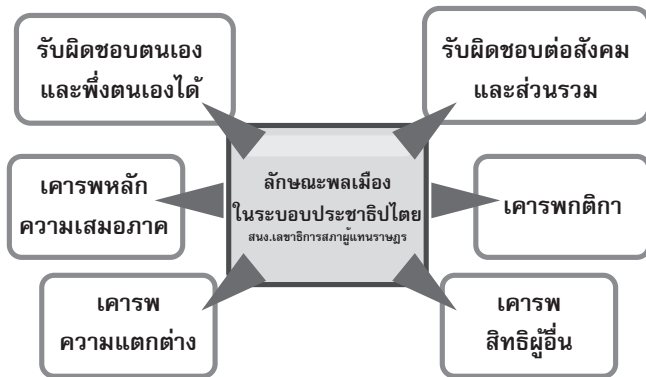
1. รู้สังคม รู้ทันโลก
2. ถือประโยชน์ส่วนรวม
3. คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
4. ยึดหลักนิติรัฐ(นิติธรรม)
5. เข้าใจหลักสิทธิมนุษยชน
6. ตกลงกันอย่างสันติวิธี
7. มีเสรีภาพและความรับผิดชอบ
8. มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง
9. เคารพความเสมอภาคและมีความยุติธรรม

วิธีการ

พริกภาพที่ 14 อธิบาย “ประเทศใดที่มีพลเมืองหรือคนที่เป็นกำลังของบ้านเมืองจำนวนมาก ประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็ง ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับการสร้างพลเมือง สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้รวบรวมลักษณะพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยไว้ 9 ประการ ดังนี้ คือ

1. รู้สังคม รู้ทันโลก (คนเป็นพลเมืองต้องหูกว้างตาไกล ใฝ่รู้อยู่เสมอ)
2. ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก (ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว)
3. คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (ไม่มกมาย จะคิดจะเชื่ออะไรใช้หลักเหตุผล)
4. ยึดหลักนิติรัฐ (นิติธรรม) คือ การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
5. เข้าใจหลักสิทธิมนุษยชน (เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคนเป็นคน)
6. ตกลงกันอย่างสันติวิธี (ไม่ใช้อารมณ์หรือความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ปัญหา)
7. มีเสรีภาพและความรับผิดชอบ (เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน)
8. มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยและ สนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง
9. เคารพความเสมอภาคและมีความยุติธรรม

ภาพที่ 15 : ลักษณะพลเมืองของไทย

สาระสำคัญ

ลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รวบรวมความเห็นของนักวิชาการ แบ่งออกได้ 6 ลักษณะ คือ

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้
2. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
3. เคารพกติกา
4. เคารพสิทธิผู้อื่น
5. เคารพความแตกต่าง
6. เคารพความเสมอภาค

วิธีการ

พลิกภาพที่ 15 อธิบาย “สำหรับลักษณะพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้สรุปไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ (ไม่เป็นภาระของสังคม)
2. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม (ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือสังคม)
3. เคารพกติกา (เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎกติกาที่ตกลงกันไว้)
4. เคารพสิทธิผู้อื่น (เรามีสิทธิ คนอื่นก็มีสิทธิ อยู่ร่วมกันต้องเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่นด้วย)

5. เคารพความแตกต่าง (ในสังคมคนหนุ่มมาก อาจมีความแตกต่างกันหลายอย่าง ทั้งเรื่องฐานะ ความรู้ อายุ ความเห็นทางการเมือง จึงต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ โดยการเคารพความคิดเห็นและยอมรับความแตกต่างของกันและกันนั้น มิใช่ถือว่าตนดีที่สุด เก่งที่สุดแล้วไม่ฟังใครเลย)

6. เคารพความเสมอภาค (คนทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงบางคนอาจมีโอกาสน้อยกว่าคนอื่น เช่น เด็กแข็งแรงน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงมีที่นั่งบนรถโดยสาร คนจนมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงได้รับสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรี หรือผู้สูงอายุมีโอกาสหางานทำได้น้อยกว่าคนในวัยทำงาน จึงได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพ เป็นต้น

ดังนั้น ความเสมอภาคจึงมิได้หมายถึงการที่ทุกคนได้รับเท่าๆ กัน แต่เป็นความเสมอภาคในโอกาส ที่ผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการดูแลช่วยเหลือมากกว่า เพื่อให้เข้าถึงสิทธิหรือได้รับโอกาสเท่าคนอื่น)

ภาพที่ 16 : หลักการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

เมื่อประมวลหลักการเป็นพลเมืองของทั้งระดับสากลและของไทยแล้ว จะเห็นว่าสอดคล้องในทางเดียวกัน สรุปหลักการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ได้ 3 ประการ คือ

1. **เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** (ทุกคนเกิดมาเป็นคนเท่าเทียมกัน จึงไม่ควรดูหมิ่นเหยียดหยามหรือกระทำต่อกันเหมือนมีชั้นมนุษย์)
2. **เคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม** (รู้สิทธิและเสรีภาพของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย)
3. **รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ** (ทำหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคม ไม่เพิกเฉยต่อความไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม)

วิธีการ

1. พลิกลาภที่ 16 อธิบาย “เมื่อนำหลักการเป็นพลเมืองของทั้งระดับสากลและของไทยมาเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นว่าสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติ สรุปหลักการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ได้ 3 ประการ คือ

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. เคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม
3. รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ

2. แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็น 5 นาที เพื่อยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงความเป็นพลเมือง กลุ่มละอย่างน้อย 3 ตัวอย่าง เขียนคำตอบในกระดาษแผ่นใหญ่ โดย

กลุ่มที่ 1 ให้เขียน “ตัวอย่าง การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

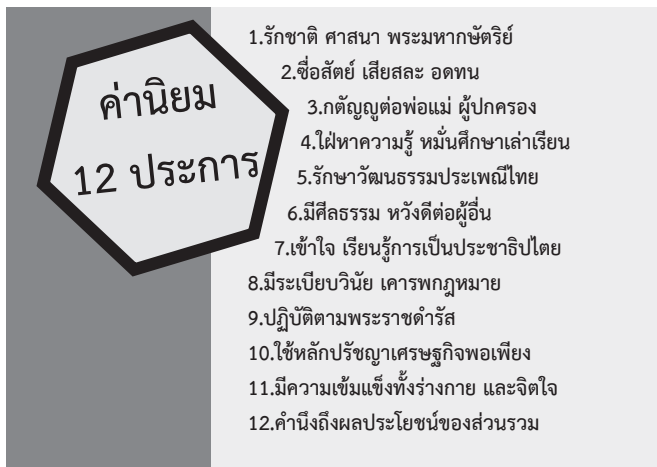
กลุ่มที่ 2 ให้เขียน “ตัวอย่าง การเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม”

กลุ่มที่ 3 ให้เขียน “ตัวอย่าง การแสดงรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ”

3. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอ กลุ่มละ ไม่เกิน 3 นาที (ให้กลุ่มอื่นๆ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม)

4. สรุปเน้นย้ำ “การเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไรวินั้น ทุกคนสามารถช่วยกันคิดออกมาได้ไม่ยาก และเมื่อคิดได้แล้วก็ต้องทำให้ได้ด้วย ที่สำคัญคือเราจะสร้างให้ประชาชนทุกคนเป็นพลเมืองได้อย่างไร”

ภาพที่ 17 : ค่านิยมหลัก 12 ประการ

สาระสำคัญ

รัฐบาลได้กำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อให้คนไทยยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจใฝ่ต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

วิธีการ

1. ถาม “ใครจำค่านิยมหลัก 12 ประการได้บ้าง มีอะไรบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ หรือให้ครบทั้ง 12 คำตอบก็ได้)

2. เปิดภาพที่ 17 อธิบายว่า รัฐบาลได้กำหนดค่านิยม 12 ประการ เพื่อให้คนไทยยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ (ให้ทุกคนอ่านพร้อมกัน)

3. ถาม “ในทีนี้มีใครที่สามารถปฏิบัติได้ทุกข้อบ้าง ยกมือขึ้น?” เมื่อมีคนยกมือให้ปรบมือชมเชย และให้ยกตัวอย่างประกอบว่าได้ปฏิบัติอย่างไร

4. ถามว่า “ใครชอบข้อไหนมากที่สุด” เมื่อมีคนยกมือ ให้ถามเหตุผลว่า “เพราะเหตุใดจึงชอบข้อนั้น” (ถามสัก 3-4 คน เพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลายแตกต่างกัน)

5. เน้นย้ำว่า ค่านิยม 12 ประการ ถ้าเพียงแต่รู้ท่องได้ แต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติ ก็คงไม่มีประโยชน์อะไร ถามต่อ “ใครที่คิดว่าตนจะนำ ค่านิยม 12 ข้อนี้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ทั้งหมดโปรดยกมือ” และ ถามต่อ “ใครที่คิดว่าตนจะนำค่านิยมนี้ไปปฏิบัติให้ได้อย่างน้อยสักครั้งหนึ่ง”

6. ชมเชยด้วยเสียงปรบมือ

ภาพที่ 18 : ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ

สาระสำคัญ

สังคมไทยมีจุดเด่นที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นประชาธิปไตย อยู่หลายอย่าง เช่น มีธรรมชาติสวยงาม อาหารอุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงาม ทรัพยากรธรรมชาติมากมาย

เรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ คือ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นศูนย์รวมจิตใจคนไทยทั้งชาติ เรามีชาติเป็นของเรา โดยไม่ต้องไปแก่งแย่ง ช่วงชิง รบราใครเพื่อให้ได้ชาติมา เรามีทุกอย่างพร้อม อย่างเดียวที่เราไม่มี คือ พลเมืองดีที่มากพอในการช่วยกันพัฒนาและรักษาประเทศนี้ไว้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชนหรือการสร้างพลเมืองนั่นเอง

วิธีการ

1. **บรรยายนำ** สังคมไทยมีจุดเด่นที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นประชาธิปไตยอยู่หลายอย่าง เช่น มีธรรมชาติสวยงามอาหารอุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย มีวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เรามีชาติเป็นของเราโดยไม่ต้องไปแก่งแย่งช่วงชิง รบราใครเพื่อให้ได้ชาติมา เรามีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ไว้วัดเหนียวจิตใจให้กระทำแต่ความดีละเว้นความชั่ว

2. **พลิกภาพที่ 18 อธิบาย** เรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ คือองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นศูนย์รวมจิตใจคนไทยทั้งชาติ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อพสกนิกรชาวไทยได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข แม้พระองค์จะทรงเหนื่อยยากตรากตรำพระวรกายเพียงใดไม่เคยบ่น ระยะเวลาไกลแค่ไหน ทรงเสด็จพระราชดำเนินด้วยพระบาทไปจนถึง โครงการพระราชดำริกว่า 4 พันโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการส่งเสริมอาชีพและการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ พระองค์ทรงคิดค้นล้นหลามทางช่วยเหลือเพื่อปลดปล่อยความทุกข์ยาก เดือดร้อนของอาณาประชาราษฎร์ และวางรากฐานการพัฒนาประเทศในอนาคตทั้งสิ้น กล่าวได้ว่าทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา ทรงเป็นกษัตริย์นักประชาธิปไตยโดยแท้จริง

3. **ถาม** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทำทุกอย่างเพื่อพวกเราทุกคนพวกเราละ ได้ทำอะไรเพื่อพระองค์บ้าง?

ภาพที่ 19 : พลเมืองไทยใครจะสร้าง

สาระสำคัญ

ประเทศของเรามีพร้อมทุกอย่าง อย่างเดียวที่เราไม่มี คือ พลเมืองดีที่มากพอ ในการช่วยกันพัฒนาและรักษาประเทศนี้ไว้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน หรือการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้น

ภารกิจในการสร้างพลเมืองหรือการทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองมิใช่หน้าที่ ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่เป็นของทุกคน ที่ จะต้องช่วยกันสร้างขึ้นมา จากประชาชนที่เห็นกันอย่างดาษดื่นทั่วไป มาช่วยกัน สร้างให้เป็นพลเมือง และจากพลเมืองทำให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยให้ได้

ให้สังคมไทยเต็มไปด้วยพลเมืองผู้เข้มแข็ง ขยันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย รู้หน้าที่ มีวินัยและความรับผิดชอบ ใช้เหตุใช้ผล บนความแตกต่าง มีจิตสำนึกสาธารณะ มีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ยอมให้ความ ไม่ถูกต้องเกิดขึ้นในสังคมไทยอีกต่อไป ฯลฯ

คำถาม คือ

.....พลเมืองไทยใครจะสร้าง สร้างใคร สร้างที่ไหน สร้างอย่างไร สร้างเมื่อไหร่ คำตอบนี้อยู่ที่พวกเราทุกคน

วิธีการ

1. **บรรยายนำ** ประเทศของเรามีพร้อมทุกอย่าง อย่างเดียวที่เราไม่มี คือ พลเมืองดีที่มากพอในการช่วยกันพัฒนาและรักษาประเทศนี้ไว้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน หรือการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้น

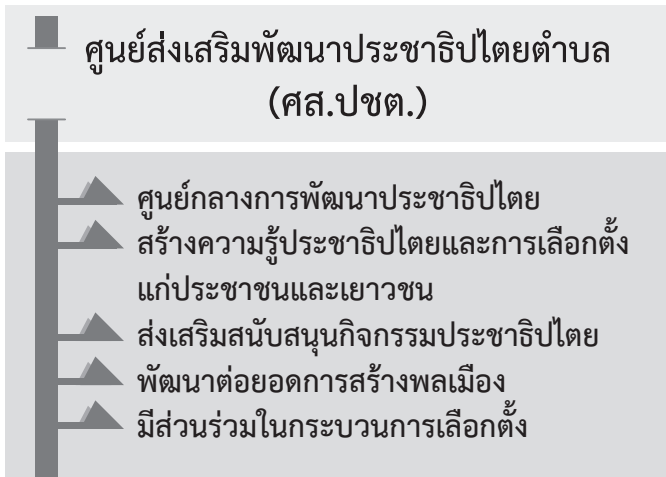
ภารกิจในการสร้างพลเมืองหรือการทำให้ประชาชนเป็นพลเมือง มีใช้หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่เป็นของทุกคนที่จะต้องช่วยกันสร้างขึ้นมาจากประชาชนที่เห็นกันอย่างดาษดื่นทั่วไป มาช่วยกันสร้างให้เป็นพลเมืองและจากพลเมืองทำให้เป็นพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตยให้ได้

2. **ถาม** “ถึงขณะนี้ใครคิดว่าตนเองเป็นพลเมืองแล้วบ้าง” **ถามต่อ** “พลเมืองที่มีอยู่ในห้องนี้มีมากพอแล้วหรือยัง ที่จะเป็นกำลังของบ้านเมือง เพื่อนำพาชาติไปสู่การพัฒนาก้าวหน้ามั่นคง” (คำตอบคือยังไม่พอ) **ถามต่อ** “ต้องมีพลเมืองอีกเท่าไรจึงจะเพียงพอ” (ต้องทำให้ประชาชนทุกคนเป็นพลเมือง)

3. **ถาม** “คำถามคือ...พลเมืองไทยใครจะสร้าง (พวกเราทุกคน) **ถามต่อ** “สร้างใคร” (เริ่มจากตัวเอง ครอบครัว เพื่อนบ้านและคนอื่นๆ) **ถามต่อ** “สร้างที่ไหน” (ทุกที่ เช่น ในหมู่บ้าน ชุมชน กลุ่ม ฯลฯ) **ถามต่อ** “สร้างอย่างไร” (การพูดคุย ประชุม อบรม เสี่ยงตามสาย ฯลฯ) **ถามต่อ** “แล้วจะสร้างกันเมื่อไหร่” (เดี๋ยวนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ)

4. **สรุป** ภารกิจในการสร้างพลเมืองเป็นหน้าที่ของทุกคน ซึ่งต้องเริ่มที่ตนเอง และตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ภาพที่ 20 : ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

เมื่อสร้างพลเมืองได้แล้ว หากพลเมืองแต่ละคนต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำก็จะขาดพลังในการทำงาน การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาบ้านเมืองก็จะไม่สำเร็จประชาธิปไตยก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมขึ้นในตำบล เรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.)” มีหน้าที่

1. เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับกรรมการ ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลใช้เป็นที่พักประชุม ร่วมคิดร่วมวางแผนทำงาน ฯลฯ
2. ให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งแก่ประชาชนและเยาวชน เพื่อให้มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวินัยและความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการซื้อสิทธิขายเสียง
3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นภาระแก่ประชาชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณี งานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม การจัดยุวค่าย กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ฯลฯ
4. พัฒนาต่อยอดการสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง ศส.ปชต. ต้องสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อเป็นฐานพลังของ ศส.ปชต. ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลหมู่บ้าน
5. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ เอกชน และที่สำคัญคือ ถ้าประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ได้ผู้แทนที่ดี ไม่มีการทุจริตการเลือกตั้ง

วิธีการ

1. ถาม “หากเรามีพลเมืองในหมู่บ้านตำบลของเราจำนวนมาก แต่ถ้าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ผลจะเป็นอย่างไร” (ไม่มีพลังในการทำงาน ไม่เข้าใจกัน เกิดการแตกความสามัคคีและอาจแก้ไขปัญหอะไรไม่ได้)

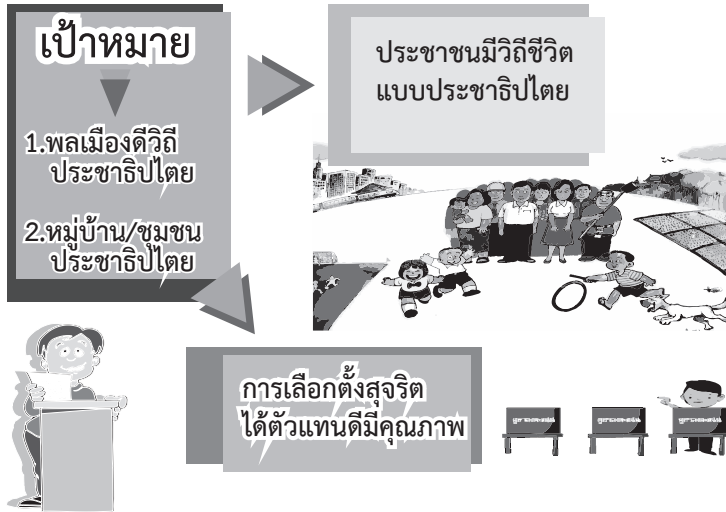
2. อธิบาย “ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรม คือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) เพื่อเป็นที่รวมความคิดและกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. ถามต่อ “ศูนย์นี้ควรมีหน้าที่อะไรบ้าง” (ได้คำตอบเขียนบนกระดานแผ่นใหญ่ที่ติดไว้สัก 4-5 คำตอบ แล้วอ่านทวนคำตอบ)

4. **พลิกภาพที่ 20** อธิบายรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต. 5 ข้อ คือ

1. เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตยของตำบล
2. สร้างความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งแก่ประชาชน และเยาวชน
3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย
4. พัฒนาต่อยอดและสร้างเครือข่ายพลเมือง
5. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

ภาพที่ 21 : เป้าหมาย คส.ปชต.

สาระสำคัญ

การตั้ง คส.ปชต. ก็เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน/หมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายทำงานที่ชัดเจน คือ

1. การสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย คือ มุ่งพัฒนาประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน ตำบล ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
2. การส่งเสริมให้มีหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน/ชุมชน หากตำบล หมู่บ้าน/ชุมชนใด มีพลเมืองเป็นจำนวนมาก ก็จะมีความเป็นประชาธิปไตยมาก ประชาชนจะอยู่เย็นเป็นสุข สามารถเป็นต้นแบบ ของตำบล ขยายผลไปสู่หมู่บ้าน ชุมชนอื่นๆ ได้

ถ้า คส.ปชต. ทำงานสำเร็จบรรลุเป้าหมาย 2 ประการข้างต้นได้ จะเกิดผลอย่างน้อย 2 ประการ

1. เป็นการพัฒนาคน จากประชาชนผู้เฉยชาจะกลายเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จากหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วไป กลายเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย ที่เข้มแข็ง
2. หากมีการเลือกตั้ง พลเมืองที่มีคุณภาพทุกหมู่บ้าน/ชุมชน จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีการทุจริต ซื่อสัตย์เสียเสีย ได้ตัวแทนดีที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์สุจริตเข้าไปทำหน้าที่

วิธีการ

1. ตาม “หากศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สามารถทำหน้าที่ทั้ง 5 ข้อนั้นได้สำเร็จ เราหวังว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นในตำบลของเราบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 3-4 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น มีพลเมืองเกิดขึ้นจำนวนมาก ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นมีความสุจริต ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง ฯลฯ)

2. **พลิกภาพที่ 21** ซึ่งประกอบการอธิบาย เป้าหมายที่แสดงถึงความสำเร็จในการทำงานของ ศส.ปชต. มี 2 ประการที่สำคัญ คือ

1) มีพลเมืองเกิดขึ้นในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก เป้าหมายสูงสุด คือ ทุกคนเป็นพลเมือง ยังเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพมากเท่าใดแสดงว่าสำเร็จมากเท่านั้น

2) มีหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยเกิดขึ้นในตำบล สามารถเป็นตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบที่ดี ถ้าขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ ได้มากและทั่วถึงเท่าใด แสดงว่าสำเร็จมากเท่านั้น

ถ้า ศส.ปชต. ทำงานสำเร็จบรรลุเป้าหมาย 2 ประการข้างต้นได้ จะเกิดผลดังนี้

1) เป็นการพัฒนาคนจากประชาชนผู้เฉยชาจะกลายเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จากหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วไป กลายเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

2) หากมีการเลือกตั้ง จะเกิดพลเมืองที่มีคุณภาพ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทำให้การเลือกตั้ง มีความสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนตื่นตัวไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตัวแทนดีที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์สุจริต เข้าไปทำหน้าที่ เป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน

ภาพที่ 22 : กิจกรรมของ ศส.ปชต. ต้องมีต่อเนื่อง

สาระสำคัญ

ศส.ปชต. จะตั้งอยู่อย่างมั่นคง เป็นที่ยอมรับของประชาชน มีใช้ความสามารถของ กรรมการศูนย์เท่านั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น

1. มีการประชุมประจำสม่ำเสมอ เช่น มีการประชุมทุกเดือน เพื่อปรึกษาหารือ วางแผน การทำงาน สรุปผลการทำงานที่ผ่านมาและร่วมกันแก้ไขปัญหา

2. มีแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานมีแนวทางชัดเจน ต้องมีการวางแผนร่วมกัน ทั้งแผนประจำปี ประจำปี หรือแผน 3 ปี

3. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องวิถีชีวิตประชาธิปไตยของประชาชน เช่น กิจกรรม วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา การศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น และการเลือกตั้ง ฯลฯ

4. ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย กิจกรรมในชุมชนถือเป็นห้องเรียนประชาธิปไตย ฝึกการทำงานโดยใช้หลักประชาธิปไตย เช่น การเคารพกติกา ใช้เหตุผล ความรักสามัคคี มีวินัย และความรับผิดชอบ เป็นต้น

5. ขยายเครือข่ายพลเมือง พลเมืองดีไม่มีขาย เราต้องช่วยกันสร้าง ศส.ปชต. มี กรรมการเพียง 10 คน ไม่สามารถดูแลให้ทั่วถึงทุกกลุ่มทุกพื้นที่ จึงจำเป็นต้องสร้าง และ ขยายเครือข่ายพลเมืองช่วยเหลือการทำงานของกรรมการ ศส.ปชต.

6. ร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ศส.ปชต. จะมีบทบาท และ ส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์ให้ความรู้ในการเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการซื้อเสียง ปฏิบัติหน้าที่ หรือคัดเลือkbุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) เป็นอาสาสมัครหรือ เครือข่ายข่าวแจ้งเหตุการทุจริต เป็นอาสาสมัครองค์การเอกชนช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง ฯลฯ

วิธีการ

1. ถาม “การที่ ศส.ปชต. จะคงอยู่คู่กับชุมชนได้อย่างมั่นคงถาวร ไม่ล้มหายตายจาก ขึ้นอยู่กับอะไร” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 3-4 คำตอบ คำตอบที่ได้ เช่น กรรมการที่เข้มแข็ง การสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ และการสนับสนุนของประชาชน การมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ)

2. พลิกภาพที่ 22 ซื่อธิบาย ศส.ปชต. จะมีความมั่นคงถาวรเป็นที่ยอมรับของประชาชน มิใช่ความสามารถของกรรมการศูนย์เท่านั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินกิจกรรมที่มีอย่างต่อเนื่อง มีใช้ทำๆ หยุดๆ เช่น

1) มีการประชุมประจำและสม่ำเสมอ เช่น มีการประชุมทุกเดือน การประชุมวางแผน และประชุมสรุปผลการปฏิบัติงาน

2) มีแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานมีแนวทางชัดเจนว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร จะต้องใช้งบประมาณหรือไม่ ใครสนับสนุน จึงต้องมีการวางแผนร่วมกัน ทั้งแผนประจำเดือน ประจำปี หรือ แผน 3 ปี

3) กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องวิถีชีวิตของประชาชน เช่น กิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา การศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น และการเลือกตั้ง ฯลฯ

4) ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย กิจกรรมในชุมชนถือเป็นห้องเรียนประชาธิปไตย ฝึกการทำงานร่วมกันโดยใช้หลักการประชาธิปไตย เช่น การเคารพกติกา ใช้เหตุผล ความรักสามัคคี มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นต้น

5) ขยายเครือข่ายพลเมือง สร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง เพื่อช่วยกันทำงานร่วมกับกรรมการ ศส.ปชต.

6) ร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง ศส.ปชต. จะมีบทบาทและส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์ให้ความรู้ในการเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการซื้อเสียง ปฏิบัติหน้าที่หรือคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) เป็นอาสาสมัคร หรือเครือข่ายข่าวแจ้งเหตุการณ์ทุจริต เป็นอาสาสมัครองค์การเอกชนช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง ฯลฯ

ภาพที่ 23 : การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ

สาระสำคัญ

การเลือกตั้งที่มีคุณภาพ คือการเลือกตั้งที่ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนไปใช้สิทธิอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันการเมือง สามารถเลือกได้ผู้แทนดี มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยดูถึงพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วย เช่น

1. พฤติกรรมการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ต้องไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย ไม่ซื้อเสียง มีการหาเสียงอย่างเปิดเผย เช่น การเปิดเวทีปราศรัยเสนอนโยบายที่เป็นไปได้ ไม่หลอกลวง
2. พฤติกรรมของพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เช่น กปน. และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่ปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบมีให้มีความผิดพลาดบกพร่อง หรือเอนเอียงเข้าข้างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการ
3. กต. และหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ สามารถจัดการเลือกตั้งโดยสุจริต และเที่ยงธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ผลการเลือกตั้งได้ตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีพฤติกรรมทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นต้น

วิธีการ

1. ถาม “เราคาดหวัง หรือต้องการให้การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นครั้งต่อไปนี้เป็นอย่างไร” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ) **ถามต่อ** “ถ้าจะให้การเลือกตั้งเกิดขึ้นแบบนั้นได้ ประชาชนจะต้องทำอย่างไรบ้าง” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ)

2. **พลิกภาพที่ 23 ชื่อธิบาย** การเลือกตั้งที่ผ่านมา เรามักดูความสำเร็จกันว่ามีคนมาใช้สิทธิเลือกตั้งกี่คน คิดเป็นร้อยละเท่าไรของจำนวนผู้มีสิทธิ หรือบางครั้งก็ดูว่า มีเรื่องร้องเรียนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการมองในด้านปริมาณอย่างเดียว ความสำเร็จที่แท้จริงต้องดูในเชิงคุณภาพด้วย โดยดูถึงพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น

2.1 **พฤติกรรมการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง** ที่ต้องไม่ฝ่าฝืนกฎหมายไม่ซื้อเสียง มีการหาเสียงอย่างเปิดเผย เช่น การเปิดเวทีปราศรัย เสนอนโยบายที่เป็นไปได้ ไม่หลอกลวง

2.2 **พฤติกรรมของพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เช่น กปน. และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ** ที่ปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบมิให้มีความผิดพลาดบกพร่อง หรือเอนเอียงเข้าข้างผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.3 **กกต. และหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ** สามารถจัดการเลือกตั้งโดยสุจริต และเที่ยงธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ผลการเลือกตั้งได้ตัวแทนที่ดีมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีพฤติกรรมทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นต้น และที่สำคัญ คือ

2.4 **พฤติกรรมของประชาชน (และ ศส.ปชต.)** ซึ่งสามารถแสดงออกได้ ดังนี้

1) **ในฐานะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง** ที่กระตือรือร้นสนใจไปฟังการหาเสียงของผู้สมัคร และพรรคการเมือง มีการพูดคุยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ โดยไม่อยู่ใต้อำนาจเงิน และอิทธิพลใดๆ

2) **ในฐานะพลเมืองดี** ที่เข้ามีส่วนร่วมรณรงค์หมู่บ้านชุมชนไม่ขายเสียง / จัดกิจกรรมเชิญผู้สมัครมาพูดคุยเพื่อทราบนโยบายและแนวทางการทำหน้าที่ ส.ส./เป็น กปน. มีอาชีพ/สายข่าว กกต./เป็นอาสาสมัครตาสับปะรดสอดส่องดูแลเฝ้าระวังมิให้เกิดทุจริตเลือกตั้ง ถ้าพบเห็นก็กล้าแจ้ง กกต. หรือ จนท./เป็นอาสาสมัครขององค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง(อช.) / เป็นดีเจประชาธิปไตยประชาชนสัมพันธ์การเลือกตั้ง/หรือเป็น รต.จิตอาสา ลูกเสืออาสา กกต. ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

ภาพที่ 24 : การเลือกตั้งระบบใหม่

สาระสำคัญ

การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่ กำหนดให้มี ส.ส. 500 คน คือ ส.ส.แบบแบ่งเขต 350 เขต เขตละ 1 คนรวม 350 คน และส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 150 คน เข้าคูหากาบัตรเลือกตั้งใบเดียวได้ทั้ง ส.ส.เขต และ ส.ส.บัญชีรายชื่อ ที่ต้องให้มี ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ เพราะแต่เดิมนั้น ส.ส.เขตใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ดังนั้น คะแนนเสียงที่ได้ลงให้แก่ผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งคะแนนเสียงที่ไม่เลือกใคร จึงไม่มีความหมายต่างๆ ที่หลายกรณี คะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้งมีน้อยไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มาใช้สิทธิ หรือบางครั้งก็น้อยกว่าคะแนนเสียงของผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งทุกรายรวมกันอีกด้วย ซึ่งไม่เป็นธรรม

ดังนั้น การเลือกตั้ง ส.ส.ระบบใหม่ จึงกำหนดให้นำคะแนนเสียงทุกคะแนนที่ประชาชนไปลงให้แก่ผู้สมัคร ส.ส.เขตทุกราย (ไม่ว่าจะสอบได้หรือสอบตก) ไปใช้ในการคำนวณจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่แต่ละพรรคจะพึงมี หากพรรคใดได้ ส.ส.เขตเกินกว่าจำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่พรรคจะพึงมี ก็ให้ถือว่าได้เพียง ส.ส.เขตเท่านั้น ไม่ได้ ส.ส.บัญชีรายชื่ออีก แต่ถ้าได้ ส.ส.เขตน้อยกว่าจำนวน ส.ส. ที่พึงมี ก็จะได้รับ ส.ส.บัญชีรายชื่อเพิ่มจนครบจำนวน ส.ส. ที่พึงมี นอกจากนี้ ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกเป็น ส.ส.เขตจะต้องได้คะแนนมากกว่าจำนวนคะแนนเสียงที่ไม่เลือกใครอีกด้วย การใช้บัตรใบเดียวในการเลือกตั้ง ทำให้คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย ไม่ว่าจะลงคะแนนให้ใคร ก็จะไม่สูญเปล่า เพราะจะถูกนำไปนับรวมเป็นคะแนนของพรรคที่ประชาชนลงคะแนนให้ทั้งประเทศ แล้วนำไปคำนวณหาจำนวน ส.ส.ที่แต่ละพรรคจะพึงมี เพื่อจัดสรร ส.ส.บัญชีรายชื่อให้พรรคนั้น

วิธีการ

1. ตามรัฐธรรมนูญใหม่ กำหนดให้มี ส.ส.กึ่งประเภท รวมทั้งหมดก็คน” (2 ประเภท ได้แก่ ส.ส. แบบแบ่งเขต 350 เขตๆ ละ 1 คนรวม 350 คน และ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ 150 คน)

2. ตามต่อ “เข้าคูหากากับตรเลือกตั้งก็ไป” (ใบเดียว)

3. พลังภาพที่ 24 ชื่อธิบาย “การเลือกตั้ง ส.ส.ระบบใหม่ กำหนดให้มี ส.ส. 500 คน คือ ส.ส.แบบแบ่งเขต 350 เขตๆละ 1 คนรวม 350 คน และ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 150 คน เข้าคูหากากับตรเลือกตั้งใบเดียวได้ทั้ง ส.ส.เขต และ ส.ส.บัญชีรายชื่อ ที่ต้องให้มี ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ เพราะแต่เดิมนั้นส.ส.เขตใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ดังนั้น คะแนนเสียงที่ได้ลงให้แก่ผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งคะแนนเสียงที่ไม่เลือกใคร จึงไม่มีความหมาย ทั้งๆ ที่หลายกรณีคะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้งมีน้อยไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มาใช้สิทธิ หรือบางครั้งก็น้อยกว่าคะแนนเสียงของผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งทุกรายรวมกันอีกด้วย ซึ่งไม่เป็นธรรม

ดังนั้น การเลือกตั้ง ส.ส.ระบบใหม่ จึงกำหนดให้นำคะแนนเสียงทุกคะแนนที่ประชาชนไปลงให้แก่ผู้สมัคร ส.ส.เขตทุกราย (ไม่ว่าจะสอบได้หรือสอบตก) ไปใช้ในการคำนวณจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่แต่ละพรรคจะพึงมี หากพรรคใดได้ ส.ส.เขตเกินกว่าจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่พรรคจะพึงมี ก็ให้ถือว่าได้เพียง ส.ส.เขตเท่านั้น ไม่ได้ ส.ส.บัญชีรายชื่ออีก แต่ถ้าได้ ส.ส.เขตน้อยกว่าจำนวน ส.ส. ที่พึงมี ก็จะได้รับ ส.ส.บัญชีรายชื่อเพิ่มจนครบจำนวน ส.ส.ที่พึงมี

นอกจากนี้ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกเป็น ส.ส.เขตจะต้องได้คะแนนมากกว่าจำนวนคะแนนเสียงที่ไม่เลือกใครอีกด้วย

การใช้บัตรใบเดียวในการเลือกตั้ง ทำให้คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย ไม่ว่าจะลงคะแนนให้ใคร ก็จะไม่สูญเปล่า เพราะจะถูกนำไปนับรวมเป็นคะแนนของพรรคที่ประชาชนลงคะแนนให้ทั้งประเทศ แล้วนำไปคำนวณหาจำนวน ส.ส.ที่แต่ละพรรคจะพึงมี เพื่อจัดสรร ส.ส.บัญชีรายชื่อให้พรรคนั้น”

ภาพที่ 25 : งานของ ศส.ปชต. เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

สาระสำคัญ

การขับเคลื่อนงาน ศส.ปชต. ไม่อาจสำเร็จได้โดยกรรมการ ศส.ปชต. เพียงลำพัง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหลายฝ่าย ทั้งเรื่อง องค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และกำลังคน

หน่วยสนับสนุนมีทุกภาคส่วนทั้งจังหวัด อำเภอ ส่วนราชการต่างๆ ครู พระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน เช่น ดีเจประชาธิปไตย เป็นต้น รวมทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครกลุ่มต่างๆ ฯลฯ

แม้ว่าทุกภาคส่วนจะให้ความร่วมมือสนับสนุนอย่างดีเพียงใด ถ้าประชาชนในพื้นที่ไม่ร่วมแรงร่วมใจขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ ไม่ช่วยกัน พัฒนาให้เกิดวิถีชีวิตประชาธิปไตย ความสำเร็จก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

ฐานพลังสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนงาน ศส.ปชต. คือ พลเมือง อาสาประชาธิปไตย และสมาชิกกลุ่มองค์กรต่างๆ ดังนั้น หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกิจกรรมของ ศส.ปชต. ไปสู่ความสำเร็จ จึงอยู่ที่ประชาชนนั่นเอง

วิธีการ

1. **ถาม** “ศส.ปชต. ไม่อาจทำงานได้สำเร็จโดยลำพัง มีหน่วยงานใด หรือใครบ้างที่มีส่วนสนับสนุนงานของ ศส.ปชต.” (เขียนคำตอบในแผ่นกระดาษที่ติดไว้ 5-6 คำตอบ ฯลฯ)

2. **พลิกภาพที่ 25** **ข้ออธิบาย** ศส.ปชต. จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ให้เข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งจากจังหวัด อำเภอ ส่วนราชการต่างๆ ครู พระ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน เช่น ดีเจประชาธิปไตย เป็นต้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ฯลฯ

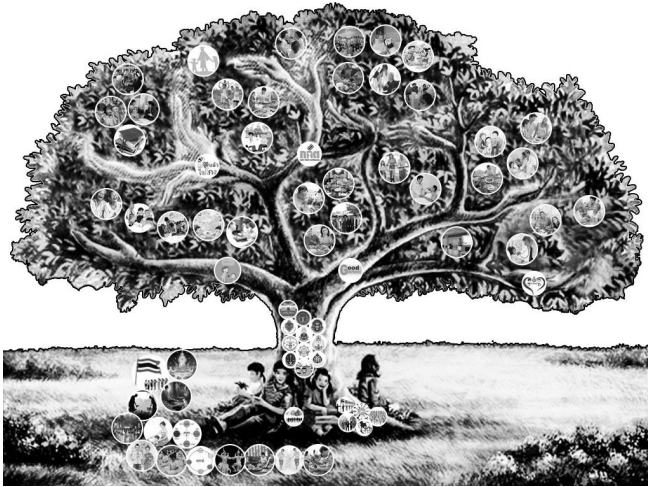
3. **อธิบายต่อ** “แม้ว่าทุกภาคส่วนจะให้ความร่วมมือสนับสนุนอย่างดีเพียงใด ถ้าประชาชนในพื้นที่ไม่ร่วมแรงร่วมใจขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ ไม่ช่วยกันพัฒนาให้เกิดวิถีชีวิตประชาธิปไตย ความสำเร็จก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

ฐานพลังสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนงาน ศส.ปชต. คือ พลเมืองอาสาประชาธิปไตย และสมาชิกกลุ่มองค์กรต่างๆ ดังนั้น หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกิจกรรมของ ศส.ปชต. ไปสู่ความสำเร็จ จึงอยู่ที่ประชาชนนั่นเอง

4. **สรุปจบ** : ศูนย์ไม่ใช่ศูนย์ของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นศูนย์รวมใจของพวกเราทุกคน ที่จะช่วยกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตย สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เป็นพลเมืองจากสิบเป็นร้อย จากร้อยเป็นพัน แผ่ขยายทั่วทุกหมู่บ้าน ให้ต้นไม้ประชาธิปไตย เจริญงอกงาม หยั่งรากลึก มั่นคงถาวร ปกป้องคุ้มครอง บังแดดคุ้มฝน ผลิดอกออกผล ให้เราได้เก็บกิน เพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเราทุกคน

ไม่มีใครที่ไหน ที่เขาจะรักพวกเรา ห่วงใยคนบ้านเรา เท่ากับพวกเรารักและห่วงใยกันเอง ต้นไม้ประชาธิปไตยที่เราช่วยกันปลูก จะเจริญเติบโตหรือแคระแกร็น จะล้มตาย หรือยืนต้นมั่นคงแข็งแรง.....คำตอบ อยู่ที่พวกเราทุกคน

บ้านเมืองพัฒนา ประชาชนเป็นสุข

การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ คือการเลือกตั้งที่พลเมืองในหมู่บ้านตำบลมีส่วนร่วม พลเมืองคุณภาพที่ กก.ศส.ปชต.และหน่วยงานสนับสนุนช่วยกันสร้าง จะเป็นฐานกำลังสนับสนุนผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม โดยไม่ปล่อยการเลือกตั้งให้เป็นไปตามยถากรรมหรือสักแต่ว่าให้มีเลือกตั้งแบบขอไปที แต่ต้องมุ่งหวังให้ได้ผู้แทนดีมีความสามารถ ได้รับเลือกตั้งอย่างสุจริตไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง จะได้รัฐบาลที่ดีเข้ามาทำงานบริหารและพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ขณะเดียวกัน พลเมืองยังต้องทำหน้าที่ติดตามการทำงานของรัฐบาลและของตัวแทนที่เลือกตั้งเข้าไป ทั้งร่วมมือสนับสนุนให้ทำงานมีประสิทธิภาพ และตรวจสอบควบคุมมิให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน

การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ ทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าพัฒนามั่นคง สังคมมีสันติสุขสมานฉันท์ และที่สำคัญคือ ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมกับเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แท้จริง

“...การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ
คือการเลือกตั้งที่พลเมืองในหมู่บ้านตำบลมีส่วนร่วม
ผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม
ได้ผู้แทนดี มีความสามารถ...”

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐๒-๑๔๑-๔๔๔๔ www.ect.go.th